

OPS 2019 LP ”taskuops”

Rokait 7.8.2019 Tuula Aantaa

ALAKOULU AINEOSIO vl 3-6

- 14.4.1.1 äidinkieli ja kirjallisuus
- 14.4.2.1 toinen kotimainen kieli : ruotsin kieli
- 14.4.3.1 vieraat kielet : englannin kieli
- 14.4.4.1 matematiikka
- 14.4.5.1 ympäristöoppi
- 14.4.6.1 uskonto : evankelisluterilainen uskonto
- 14.4.6.2 uskonto : ortodoksinen uskonto
- 14.4.7.1 elämäkatsomustieto
- 14.4.8.1 historia vl 5-6
- 14.4.9.1 yhteiskuntaoppi vl 4 ja 6
- 14.4.10.1 musiikki
- 14.4.11.1 kuvataide
- 14.4.12.1 käsityö
- 14.4.13.1 liikunta

14.4.1.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

VUOSILUOKKA 3

TAVOITTEET

1. Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Oppilaan vuorovaikutustaidot kehittyvät erilaisissa koulun ja vapaa-ajan tilanteissa.

Oppilas saa varmuutta luokassa esiintymiseen.

Oppilas osaa esittää ajatuksiaan ja mielipiteitään asiallisesti itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.

Oppilas osaa kertoa pienelle ryhmälle havainnoistaan ja kokemuksistaan niin, että kuulijat pystyvät seuraamaan kerrontaa

Oppilas osaa kuunnella muita ja oppii ottamaan kantaa ja antamaan palautetta.

Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Oppilas osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.

Ympäristön kielellinen jäsentäminen ja nimeäminen kehittyvät

Oppilas tutustuu erilaisiin kieli- ja kommunikointitapoihin monikulttuurisessa ympäristössä.

Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.

2. Tekstien tulkitseminen

Oppilaan mekaaninen lukutaito automatisoituu ja ymmärtävä lukutaito kehittyä.

Oppilas oppii käyttämään taitojaan erilaisiin teksteihin tutustumiseen, muiden oppiaineiden opiskeluun ja tiedon hankintaan.

Oppilaan yleinen ja eri oppiaineisiin liittyvä sana- ja käsitevarasto laajenevat ja täsmentyvät.

Oppilas tutustuu keskeisiin lukustrategioihin ja opettelee käyttämään niitä.

Oppilas käyttää kehittyvää lukutaitoaan yhä monipuolisemmin ja itseohjautuvammin.

Oppilas kehittää käyttämään yhä monipuolisemmin kuvien, symbolien ja tekstien lukutaitoaan ympäristönsä hahmottamiseen ja tiedonhakuun.

Oppilas tutustuu erilaisten tekstien tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä.

Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

3. Tekstien tuottaminen

Oppilas kehittää oikeakielisen ja monipuolisen tekstin kirjoittajana.

Oppilas osaa vastata kysymyksiin kokonaisilla ja selkeillä lauseilla.

Oppilas harjoittelee jakamaan tietojaan ja kokemuksiaan teksteissään.

Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten ja yhä laajempien ja monipuolistuvien tekstien avulla.

Oppilas kirjoittaa selkeällä käsialalla ja omaksuu tarvittavia näppäintaitoja sekä ymmärtää oikean työasennon tärkeyden.

Oppilas opettelee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perussääntöjä.

Oppilas oppii otsikoimaan tekstinsä, jakamaan sen kappaleisiin ja kiinnittämään huomiota sananvalintoihin.

Oppilas oppii ohjatusti käyttämään erilaista ilmaisua eri tilanteissa ja eri vastaanottajille.

Oppilas opettelee mediakriittisyyttä ja mediassa toimimisen eettisiä periaatteita.

4. Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Oppilas lukee erilaisia tekstejä, käyttää kirjastoa ja hyödyntää lukutaitoaan eri tilanteissa.

Oppilas tuottaa erilaisia tekstejä ja esityksiä.

Oppilas tutustuu lapsille ja nuorille suunnattuun kirjallisuuteen, media- ja muihin teksteihin.

Oppilaan tiedot kerronnan peruskäsitteistä ja tehokeinoista kehittyvät.

Oppilas saa kokemuksia eri kulttuurien tarinoista ja tavoista.

Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä.

Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta.

Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

<p>Sisällöt</p>	<p>1. Vuorovaikutustilanteissa toimiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vuorovaikutustaitojen harjoittelu erilaisissa tilanteissa ja laajenevissa yhteyksissä • Arkipäivän monipuolistuvien puhe- ja kuuntelutilanteiden toistuvaa harjoittelua, asiointitilanteet, puhelut, haastattelut, tutun asian selittäminen, selostus ja kuvailu • Vuorottelun ja vastavuoroisuuden harjoittelua • Kysymistä, vastaamista ja kertomista • Asiallisen mielipiteen ilmaisu ja perustelun harjoittelu • Palautteen antamisen ja vastaanottamisen harjoittelua • Itse hankitun tiedon raportointi suullisesti • Itsensä kokonaisvaltaisen ilmaisun harjoittelua puhuen, loruillen, leikkien, esittäen, draaman keinoin Ilmaisun harjoittelua erilaisissa rooleissa
	<p>2. Tekstien tulkitseminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sanan ja lauseen rakenteen hahmottamista • lausetajun harjoittelua • Sanaston luokittelua ja rikastamista (esim. vastakohtat, synonyymit, ylä- ja alakäsitteet) • Sanojen merkitysten ja muotojen tarkastelua ja vertailua tekstissä (substantiivi, adjektiivi, verbi) • Lauseiden tunnistamista tekstistä sekä lause- ja virkerakenteen tunnistamisen harjoittelua • Puhutun ja kirjoitetun kielen erojen ja yhtäläisyyksien tarkastelua • Mekaanisen lukutaidon jatkuva harjoittelu ja hyödyntäminen, eläytyvä lukeminen • Ymmärtävän lukutaidon ja lukustrategioiden harjoittelu monipuolistuvien tehtävien • Pääasioiden etsimistä tietoteksteistä sekä mielipiteiden ja tosiasioiden erottamisen harjoittelua • Päätelmien tekemistä luetusta ja kuullusta • Aakkostaminen ja sen käyttäminen • Kuvien, symbolien ja sanojen lukeminen ja käyttäminen yhdessä ja erikseen, sarjakuvat • Tiedon etsimisen, jäsentelyn ja luokittelun harjoittelua • Kielen tutkimista ja kielellä leikkimistä • Median käyttöä (TV, www, sanoma- ja aikakauslehdet, radio) • Sisällön arvioinnin harjoittelua
	<p>3. Tekstien tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oikeinkirjoituksen harjoittelu ja varmentaminen, sanatasoinen oikeinkirjoitus, yhdyssanat, yleis- ja erisnimet ja virkkeiden aloittaminen isolla, lopetusmerkit, pilkun käyttö luettelossa, sanojen tavutus • Vokaalit ja konsonantit, erilaiset äänneyhdistelmät ja äänteiden kestojen hahmottamista • Virkkeen perusrakenne, erilaisten lauseiden kirjoittaminen, lopetusmerkit • Kirjainmuotojen vakiinnuttaminen, selkeän ja sujuvan kirjoittamisen harjoittelu, oikea kynäote ja työasento • Näppäin- ja tekstinkäsittelytaitojen kehittäminen (tekstin tuottaminen, muokkaus ja tallentaminen) • Selkeän viestin, ohjeen, reseptin ym. kirjoittaminen • Itse hankitun tiedon kertominen omin sanoin, raportointi eri keinoin ja niitä yhdistelemällä • Ilmaisun rikastuminen, omaan tietoon, mielikuvitukseen ja kokemukseen perustuvien tekstien tuottamista (esim. kertomus, satu, runo ja riimittely, sarjakuva, tiivistelmä)
	<p>4. Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lukemisharrastuksen vakiinnuttaminen • Kirjaston käytön vakiintuminen • Eri lastenkirjallisuuden lajeihin tutustuminen • Mielikuvituksen, sadun ja leikin hyödyntäminen oppimisessa • Kuullun, luetun ja nähdyn arviointia sekä toden ja epätoden erottamista • Luetuista kirjoista keskustelemista ja niistä muille kertomista ja kirjoittamista (satumarkkinat, kirjavinkkaus) • Lukukokemusten tulkintaa erilaisin taiteen keinoin • Kirjallisuuden keskeiset käsitteet • Ikäkaudelle sopiviin äidinkielen opetusohjelmiin tutustumista • Teatterin maailmaan tutustumista (esim. nukke- ja varjoteatteri) • Medioihin tutustumista (esim. TV, elokuva, sanoma- ja aikakauslehdet) • Satuja ja tarinoita eri kulttuureista • Loviisan seudulle ominaisen kaksikielisyyden huomioiminen.
<p>Hyväksytyt osaaminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa ilmaista itseään arkipäivän tilanteissa ja kuunnella muita. • Ympäristön kielellinen jäsentäminen ja nimeäminen ovat kehittyneet. • Mekaaninen lukutaito saavutettu. • Oppilas osaa vastata lukemastaan tekstistä tehtyihin helppoihin kysymyksiin. • Oppilas osaa kirjoittaa kokonaisia ymmärrettäviä lauseita ja lyhyitä tarinoita. • Oppilas opettelee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perussääntöjä. • Oppilas kirjoittaa käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja sekä ymmärtää oikean työasennon tärkeyden.

• Oppilas tuntee mediassa toimimisen eettisiä periaatteita.   • Oppilas osaa toimia kirjastossa ja valita itselleen sopivaa lukemista.   • Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

VUOSILUOKKA 4

TAVOITTEET

1. Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Oppilaan vuorovaikutustaidot kehittyvät erilaisissa koulun ja vapaa-ajan tilanteissa. Oppilas osaa ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa ja saa varmuutta esiintymiseen. Oppilas osaa esittää ajatuksiaan ja mielipiteitään asiallisesti itselleen tutuissa viestintäympäristöissä. Oppilas osaa kuunnella keskittyneesti muita, pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon ja oppii ottamaan kantaa sekä antamaan ja ottamaan vastaan palautetta. Oppilas oppii huomioimaan viestintätilanteen vaatimuksia ja muuntelemaan viestintätapaansa tilanteen mukaan. Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan. Ympäristön kielellinen jäsentäminen ja nimeäminen kehittyvät. Oppilas tutustuu erilaisiin kieli- ja kommunikointitapoihin monikulttuurisessa ympäristössä. Oppilas oppii toimimaan median vuorovaikutustilanteissa.

2. Tekstien tulkitseminen

Oppilas opettelee lukemaan sujuvasti erilaisia tekstejä. Oppilas käyttää kehittyvää lukutaitoaan yhä monipuolisemmin ja itseohjautuvammin erilaisiin teksteihin tutustumiseen, muiden oppiaineiden opiskeluun ja tiedon hankintaan. Oppilas osaa käyttää aiemmin oppimiaan lukustrategioita ja oppii uusia. Oppilas osaa arvioida lukemistaan ja pyrkii kehittymään lukijana. Oppilas kehittyy käyttämään yhä monipuolisemmin monilukutaitoaan, kuvien, symbolien ja tekstien lukutaitoaan, ympäristönsä hahmottamiseen ja tiedonhakuun. Oppilas hahmottaa tekstikokonaisuuksia, jotka sisältävät ääntä ja kuvia. Oppilas tutustuu erilaisten tekstien tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä. Oppilas tottuu pohtimaan ja ilmaisemaan tekstien herättämiä ajatuksia ja liittämään niitä omaan elämäänsä. Oppilas tutustuu tiedonhaun prosessin eri vaiheisiin ja opettelee tunnistamaan ikä- ja taitotasolleen sopivia tietolähteitä ja hakemaan tietoa niistä.

3. Tekstien tuottaminen

Oppilas osaa vastata kysymyksiin kokonaisilla ja selkeillä lauseilla. Oppilas harjoittelee jakamaan tietojaan, kokemuksiaan ja ajatuksiaan teksteissään. Oppilas opettelee jäsentämään omaa kirjoitettua ja puhuttua tekstiään johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi. Oppilaan kirjoitelmat monipuolistuvat ja laajenevat. Oppilas kirjoittaa selkeällä käsialalla, hänen tekstinkäsittelytaitonsa kehittyvät ja hän ymmärtää hyvän työasennon merkityksen. Oppilas opettelee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perussääntöjä. Oppilas oppii otsikoimaan tekstinsä, jakamaan sen kappaleisiin ja kiinnittämään huomiota sananvalintoihin. Oppilas kehittyy käyttämään joitain tekstin tuottamisen prosesseja ja hän harjoittelee tekstiensä arvioimista. Oppilas oppii ohjatusti käyttämään erilaista ilmaisua eri tilanteissa ja eri vastaanottajille. Oppilas opettelee mediakriittisyyttä ja mediassa toimimisen eettisiä periaatteita.

4. Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Oppilas lukee erilaisia tekstejä, käyttää kirjastoa ja hyödyntää lukutaitoaan eri tilanteissa. Oppilaan yleinen ja eri oppiaineisiin liittyvä sana- ja käsitevarasto laajenevat ja täsmentyvät. Oppilas tutustuu lapsille ja nuorille suunnattuun kirjallisuuteen, media- ja muihin teksteihin. Oppilaan kirjallisuuden tuntemus ja kielitietoisuus kehittyvät. Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, ja osaa kertoa niistä. Oppilaan tiedot kerronnan peruskäsitteistä ja tehokeinoista kehittyvät. Oppilas opettelee keskustelemaan lukokokemuksestaan käyttämällä kirjallisuuden peruskäsitteitä. Oppilas tekee havaintoja kielen rakenteesta ja merkityksistä (esim. erilaiset lausetyypit, sanaluokat merkityksen rakentajina). Oppilas oppii perustietoja mediasta ja käyttää viestintävälineitä tavoitteellisesti. Oppilas tutustuu omaan ja muiden maiden kulttuureihin sekä tieto- että kaunokirjallisuuden avulla kaksikielisen kunnan kielellistä ja kulttuurillista potentiaalia hyödynnetään opetuksessa.

<p>Sisällöt</p>	<p>1. Vuorovaikutustilanteissa toimiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Puhe-esitysten harjoittelemista yksin ja ryhmissä • Selkeän äänenkäytön ja kokonaisilmaisun harjoittelua ja kontaktin ottamista yleisöön • Arkipäivän monipuolistuvien puhe- ja kuuntelutilanteiden toistuvaa harjoittelua • Ryhmävuorovaikutustaitojen harjoittelemista: aktiivinen kuuntelu, oman mielipiteen esittäminen ja perustelu, palaute • Omien kokemusten ja havaintojen kertomista tutussa ympäristössä Vuorovaikutustilanteiden ja erilaisten viestintävälineiden käytön harjoittelua tavallisissa asiointitilanteissa • Monipuolisia ilmaisutaidon harjoituksia, esim. improvisointiharjoitukset, pantomiimit
	<p>2. Tekstien tulkitseminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lukutaidon varmentamista, ymmärtävän lukemisen strategioita (esim. ennakoiva ja silmäilevä lukeminen, tiivistäminen, omin sanoin kertominen). • Mielipiteiden ja ajatusten vaihtoa tekstien pohjalta, vertaamista ennakkokäsityksiin ja omiin kokemuksiin • Tietotekstien avaamisen harjoittelua erilaisia lukustrategioita käyttäen esim. otsikot, kuvat, diagrammit, käsittekartat) • Tiedonhankinnan päävaiheiden ohjattua harjoittelemista (aiheen rajaus, tiedonhaku, oman tiedon tuottaminen, arviointi) Lähdekritiikin harjoittelua (esim. tiedon oikeellisuus ja käytettävyys) • Erilaisiin tekstiympäristöihin tutustumista (esim. kirjallisuus, TV- ja radio, teatteri, elokuva, verkkoympäristöt, sanoma- ja aikakauslehdet) • Sanaston rikastamista ja sanojen käsitteellistä luokittelua (esim. vastakohtat, synonyymit, ylä- ja alakäsitteet) • Sanojen merkitysten tarkastelua ja vertailua tekstissä (sanaluokat, taivutusmuodot, synonyymit) • Sanaluokkien opettelua ja niiden merkitysten tarkastelua lauseessa (esim. verbin persoonamuodot, pronominiyhymät, konjunktiot) • Erilaisten lause- ja virkerakenteiden tunnistamista tekstistä • Puhutun ja kirjoitetun kielen erojen ja yhtäläisyyksien tarkastelua
	<p>3. Tekstien tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oman tekstin suunnittelua, muokkaamista ja viimeistelyä palautteen pohjalta (esim. otsikointia, miellekartan laadintaa, juonellisten kokonaisuuksien tuottamista, asioiden kronologisen esittämisen harjoittelua) • Monenlaisten tekstien tuottamista (tarinat, mainokset, uutiset) • Oman käsialan ja tekstaustaidon varmentamista • Oikeinkirjoituksen perusasioiden harjoittelemista (esim. äänteiden kestot, alkukirjain, tavorajat, virkeraja, yhdyssanat, välimerkit, vuorosanat) • Lauseiden yhdistämistä virkkeiksi (sidossanojen käytön harjoittelua) • Kappalejakoon tutustumista ja sen käytön harjoittelua • Yleiskielen käytön harjoittelemista omassa kirjoitelmissa • Tekstin tuottamista tietokoneella, vastuullisen tietokoneenkäytön perusteisiin tutustumista
	<p>4. Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Huomion kiinnittäminen kielen tehtäviin ja rakenteisiin. • Sanaston rikastamista • Sanaluokkien merkitysten tarkastelua lauseessa • Erilaisten virkkeiden ja lauseiden tunnistamista ja tarkastelua tekstistä, suoran esityksen välimerkit <p>Luokan sekä yhteisten että vapaavalintaisten teosten lukemista ja käsittelyä yhdessä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lukukokemusten jakamista ryhmässä ja pareittain sekä kokemusten ilmaisemista eri tavoin • Kirjallisuuden peruskäsitteiden käyttö keskustelussa (esim. päähenkilö, sivuhenkilöt, juoni, tapahtumapaikka ja -aika) • Oman lukuharrastuksen kehittämistä ja monipuolistamista ja sen arviointia • Kirjallisuuden lajeihin tutustumista (esim. sadut, runot, näytelmät, sarjakuvat) ja kirjallisuutta teemoittain (esim. huumori, jännitys, fantasia) • Tutustumista joihinkin pohjoismaisiin sadunkertoihin ja heidän teksteihinsä sekä tarinoihin eri maista • Elämyksellistä tutustumista kirjallisuuteen elokuvan, teatterin, kuunnelmien ym. keinoin • Eri medioiden käyttämistä (esim. TV, elokuva, sanoma- ja aikakauslehdet) • Kuullun, luetun ja nähdyn arviointia sekä toden ja epätoden erottamista
<p>Hyväksytyt osaaminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas harjoittelee esittämään ajatuksiaan ja ilmaisemaan mielipiteitään itselleen tutuissa viestintäympäristöissä. • Oppilas on oppinut käyttämään joitain kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan. • Oppilas harjoittelee ottamaan vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille. • Oppilas on tutustunut tietoteksteihin ja niiden ominaispiirteisiin. • Oppilas lukee erilaisia tekstejä ja tuntee tekstinymmärtämisen perusstrategioita.

	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas on tutustunut median ja eri tekstiympäristöjen käyttöön sekä tilanteeseen sopiviin strategioihin tiedonhankinnassaan. • Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat. • Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä. • Oppilas osaa ilmaista kokemuksiaan ja ajatuksiaan tekstin avulla. • Oppilas kirjoittaa käsin ja on omaksunut tärkeimpiä näppäintaitoja sekä ymmärtää hyvän työasennon tärkeyden. • Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita. • Oppilas tuntee tekstien tuottamisen perusvaiheita. • Oppilas tietää, että lähteet itää merkitä tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet. • Oppilas havaitsee yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. • Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. • Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.
--	--

VUOSILUOKKA 5

TAVOITTEET

1. Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Oppilaan vuorovaikutustaidot kehittyvät erilaisissa koulun ja vapaa-ajan monipuolistuvissa tilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään asiallisesti ja sujuvasti erilaisissa tilanteissa perustelluin puheenvuoroin ja saa varmuutta esiintymiseen.

Oppilas osaa kuunnella keskittyneesti muita, osaa käyttäytyä vastavuoroisesti, pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon ja oppii ottamaan kantaa sekä antamaan ja ottamaan vastaan palautetta. Oppilas oppii huomioimaan viestintätilanteen vaatimuksia ja muuntelemaan viestintätapaansa tilanteen mukaan.

Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.

Ympäristön kielellinen jäsentäminen ja nimeäminen kehittyvät edelleen.

Oppilas tutustuu ja osallistuu erilaisiin kieli- ja kommunikointitapoihin monikulttuurisessa ympäristössä.

Oppilas oppii toimimaan median vuorovaikutustilanteissa.

2. Tekstien tulkitseminen

Oppilas lukee sujuvasti ja arvioiden erilaisia tekstejä.

Oppilas käyttää kehittyvää lukutaitoaan yhä monipuolisemmin ja itseohjautuvammin erilaisiin teksteihin tutustumiseen, muiden oppiaineiden opiskeluun ja tiedon hankintaan.

Oppilas osaa käyttää aiemmin oppimiaan lukustrategioita itsenäisesti ja oppii uusia.

Oppilas oppii muodostamaan lukemastaan perustellun mielipiteen sekä pohtimaan tekstin sisällön merkitystä itselle.

Oppilas osaa arvioida lukemistaan ja pyrkii kehittymään lukijana.

Oppilas kehittyi käyttämään yhä monipuolisemmin monilukutaitoaan, kuvien, symbolien ja tekstien lukutaitoaan, ympäristönsä hahmottamiseen ja tiedonhakuun.

Oppilas hahmottaa tekstikokonaisuuksia, jotka sisältävät ääntä ja kuvia

Oppilas tunnistaa tekstien tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä.

Oppilaan monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taidot kehittyvät ja sana- ja käsitevaranto laajenevat.

Oppilaan ajattelutaidot kehittyvät ja hän tottuu pohtimaan ja ilmaisemaan tekstien herättämiä ajatuksia ja liittämään niitä omaan elämäänsä.

Oppilas oppii lisää tiedonhaun prosessien eri vaiheista ja opettelee tunnistamaan ikä- ja taitotasolleen sopivia tietolähteitä ja hakemaan tietoa niistä.

3. Tekstien tuottaminen

Oppilas oppii ideoimaan ja rakentamaan jäseneltyjä, loogisesti eteneviä suullisia ja kirjallisia tekstejä, jotka perustuvat tietoon, kokemukseen ja mielikuvitukseen.

Oppilaan kirjoitelmat monipuolistuvat ja laajenevat johdonmukaisiksi kokonaisuuksiksi.

Oppilas kirjoittaa selkeällä käsialalla, hänen tekstinkäsittelytaitonsa kehittyvät ja hän ymmärtää hyvän työasennon merkityksen.

Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perussääntöjä.

Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

Oppilas kehittyi käyttämään joitain tekstin tuottamisen prosesseja ja hän harjoittelee tekstiensä arvioimista.

Oppilas oppii käyttämään erilaista ilmaisua eri tilanteissa ja eri vastaanottajille.

Oppilas osaa jo mediakriittisyyttä ja mediassa toimimisen eettisiä periaatteita.

4. Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Oppilas lukee erilaisia tekstejä, tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin, media- ja muihin teksteihin ja hyödyntää lukutaitoaan eri tilanteissa.

Oppilas oppii käyttämään vastuullisesti kirjastoa, tutustuu kirjastoluokitukseen ja osaa löytää itselleen kiinnostavaa ja ikä- ja taitotasolleen sopivaa luettavaa

Oppilas harjaantuu kriittiseksi ja tavoitteelliseksi viestien vastaanottajaksi ja tuottaa itse erilaisia tekstejä ja esityksiä.

Oppilaan yleinen ja eri oppiaineisiin liittyvä sana- ja käsitevarasto laajenevat ja täsmentyvät.

Oppilaan kirjallisuuden tuntemus ja kielitietoisuus kehittyvät.

Oppilas lukee sovitut kirjat, ja osaa kertoa niistä suullisesti ja kirjallisesti.

Oppilas harjaantuu keskustelemaan lukukokemuksestaan käyttämällä kirjallisuuden peruskäsitteitä ja arvioimaan käytettyjä tehokeinoja.

Oppilas tekee havaintoja kielen rakenteesta ja merkityksistä (esim. erilaiset lausetyypit, sanaluokat merkityksen rakentajina)

Oppilas oppii perustietoja mediasta ja käyttää viestintävälineitä tavoitteellisesti ja kriittisesti.

Oppilas tutustuu omaan ja muiden maiden kulttuureihin tieto- ja kaunokirjallisuuden sekä median avulla

Kaksikielisen kunnan kielellistä ja kulttuurillista potentiaalia hyödynnetään opetuksessa.

Sisällöt	<p>1. Vuorovaikutustilanteissa toimiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arkipäivän monipuolistuvien puhe-, kuuntelu - ja asiointitilanteiden toistuvaa harjoittelua • Omien kokemusten ja havaintojen kertomista tutussa ympäristössä • Puhe-esitysten jaksottamisen harjoittelua ja havainnollistamista välinein • Viestinnän peruskäsitteisiin ja tarkoituksenmukaisiin viestintävälineisiin tutustumista (viestin lähettäjä ja vastaanottaja, erilaiset viestimet, kuten radio, tv, Internet) • Keskustelun, kuuntelemisen ja mielipiteen perustelun ja palautteen käytön harjoittelua • Pienimuotoisten esitysten pitämistä ja omien ja toisten esitysten arviointia • Monipuolisia ilmaisutaitoharjoituksia (esim. improvisointi, pienet näytelmät, pantomiimit) • Puheviestintäharjoituksia yksi ja ryhmässä esim. tukisanalistan avulla • Selkeän äänenkäytön ja kokonaisilmaisun harjoittelua ja kontaktin ottamista yleisöön
	<p>2. Tekstien tulkitseminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lukutaidon varmentamista, ymmärtävän lukemisen strategioita (esim. ennakoiva ja silmäilevä lukeminen, tiivistäminen, omin sanoin kertominen). • Mielipiteiden ja ajatusten vaihtoa tekstien pohjalta, vertaamista ennakkokäsityksiin ja omaan kokemukseen • Tietotekstien avaamisen harjoittelua erilaisia lukustrategioita käyttäen (esim. muistiinpanot, otsikot, kuvat, diagrammit, käsitekartat, päätelmät) • Tutkielmien teon ja tiedonhaun harjoittelua ohjatusti (aiheen rajaus, tiedonhaku useista lähteistä ja lähdekritiikki, oman tiedon tuottaminen ja julkaiseminen, arviointi) • Lähdekritiikin harjoittelua (esim. tiedon vertailu, oikeellisuus ja käytettävyyys) • Erilaisiin tekstiympäristöihin tutustumista, käyttöä ja arviointia (esim. kirjallisuus, TV- ja radio, teatteri, elokuva, verkkoympäristöt, sanoma- ja aikakauslehdet) • Sanaston rikastamista (esim. onomatopoeettiset sanat, vertaukset, kielikuvat, homonyymit, vierasperäiset sanat) • Sanaluokkien merkitysten tarkastelua tekstissä (esim. mitä verbi tuottaa lauseeseen, aikamuodon, aktiivin ja passiivin aiheuttama merkityksen muutos, sanojen ominaisuuksien ja muotojen tarkastelua) • Lauseen pääjäsenten merkitysten ja tehtävien tutkimista tekstissä (subjekti ja predikaatti) • Erilaisten lause- ja virkerakenteiden tunnistamista tekstistä • Puhutun ja kirjoitetun kielen erojen ja yhtäläisyyksien tarkastelua
	<p>3. Tekstien tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oman tekstin suunnittelua, muokkaamista ja viimeistelyä palautteen pohjalta (esim. otsikointia, miellekartan laadintaa, juonellisten kokonaisuuksien tuottamista, asioiden kronologisen esittämisen harjoittelua) • Hankittuun tietoon, mielikuvitukseen ja kokemukseen perustuvien tekstien tuottamista (esim. kuvaus, kertomus, satu, runo, näytelmä, sarjakuva, mainokset, uutiset, käyttöohje, resepti, selostus) • Oman käsialan ja tekstaustaidon varmentamista, oikean työasennon vakiintuminen. • Oikeinkirjoituksen perusasioiden vakiinnuttamista (esim. äänteiden kestot, alkukirjain, tavurajat, virkeraja, yhdyssanat, välimerkit, vuorosanat) • Lauseiden yhdistämistä virkkeiksi (sidossanojen käytön harjoittelua) • Kappalejakoon tutustumista ja sen käytön harjoittelua • Yleiskielen käytön harjoittelemista omista kirjoitelmissa • Tekstin tuottamista tietokoneella, vastuullisen tietokoneenkäytön perusteisiin tutustumista • Turvallisuus- ja vastuukysymyksiin tutustuminen sähköpostin ja verkkoympäristön käytössä
	<p>4. Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sanaston rikastamista • Sanaluokkien merkitysten ja sanojen erilaisen taipumisen vaikutusten tarkastelua tekstissä • Lauseen pääjäsenten merkitysten ja tehtävien tutkimista tekstissä (subjekti ja predikaatti)

	<ul style="list-style-type: none"> • Erilaisten virkkeiden ja lauseiden tunnistamista ja tarkastelua tekstistä, suoran esityksen välimerkit • Kirjastopalvelujen käytön harjoittelua, kirjojen varaamista ja hakuja www-palvelusta • Lyhyiden tekstien (runot, novellit) sekä luokan yhteisten kokonaisteosten käsittelemistä käyttäen kirjallisuuden peruskäsitteitä: kertoja, pää- ja sivuhenkilöt, miljö, juoni • Lukukokemusten jakamista ryhmässä ja pareittain sekä kokemusten ilmaisemista eri tavoin (esim. lukupäiväkirja, esitykset, kuvataiteen ja ilmaisutaidon keinot) • Oman lukuharrastuksen kehittämistä ja monipuolistamista ja sen arviointia • Monipuolista kirjallisuuteen tutustumista valinnaisteosten avulla (esim. fantasia, kauhu, huumori, scifi, klassikot, luontokirjat) • Kirjailijan kerrontatapaan ja tyyliin tutustumista omien havaintojen kautta • Elämyksellistä tutustumista kirjallisuuteen elokuvan, teatterin, kuunnelmien ym. keinoin • Oman maan kansallisesti merkittäviin kaunokirjallisiin teoksiin tutustumista (esim. Kalevala) • Myös muiden maiden kulttuureihin tutustumista kirjallisuuden, teatterin ja elokuvan keinoin • Eri medioiden käyttämistä (esim. TV, elokuva, sanoma- ja aikakauslehdet)
Hyväksytyt osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä • Oppilas pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan. • Oppilas harjoittelee ottamaan vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja rakentavan palautteen antamista muille. • Oppilas lukee joitain erilaisia tekstejä ja on perehtynyt tekstinymmärtämisen perusstrategioihin • Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaottavien tekstien eroja. • Oppilas pyrkii käyttämään tekstien tulkintataitoja hyödykseen. • Oppilas harjoittelee käyttämään tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta. • Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan. • Oppilas osaa ohjatusti tuottaa tekstiä. • Oppilas kirjoittaa käsin ymmärrettävää tekstiä ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. • Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita • Oppilas tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet ja ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja että lähteet tulee merkitä tekstin loppuun. • Oppilas tekee havaintoja ja harjoittelee kuvailemaan tekstien kielellisiä piirteitä • Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat. • Oppilas havaitsee yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. • Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. • Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

UUOSILUOKKA 6

TAVOITTEET

1. Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Oppilaan vuorovaikutustaidot kehittyvät erilaisissa koulun ja vapaa-ajan monipuolistuvissa tilanteissa. Oppilas osaa ilmaista itseään sujuvasti erilaisissa tilanteissa perustelluin puheenvuoroin ja saa varmuutta esiintymiseen.

Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen.

Oppilas osaa ottaa vastaan ja antaa rakentavaa palautetta.

Oppilas osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.

Oppilas osaa kuunnella aktiivisesti ja harjaantuu arvioimaan ja tulkitsemaan kuulemaansa

Oppilas tunnistaa erilaisia tilannekohtaisia ja kulttuurisia kommunikointiympäristöjä ja osaa toimia niissä.

Oppilas tutustuu ja osallistuu erilaisiin kieli- ja kommunikointitapoihin monikulttuurisessa ympäristössä.

Oppilas oppii toimimaan monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa.

2. Tekstien tulkitseminen

Oppilas lukee sujuvasti ja arvioiden monimuotoisia tekstejä.

Oppilas oppii tunnistamaan, vertailemaan ja tulkitsemaan erilaisia tekstilajeja.

Oppilas oppii lisää tekstinymmärtämisen strategioita ja käyttää niitä.

Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.

Oppilas oppii muodostamaan lukemastaan perustellun mielipiteen sekä pohtimaan tekstin sisällön merkitystä itselle

Oppilas osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.

Oppilaan monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taidot kehittyvät ja sana- ja käsitevaranto laajenevat.

Oppilaan ajattelutaidot kehittyvät ja hän tottuu pohtimaan ja ilmaisemaan tekstien herättämiä ajatuksia ja liittämään niitä omaan elämäänsä.

Oppilas oppii lisää tiedonhaun prosessien eri vaiheista ja opettelee tunnistamaan ikä- ja taitotasolleen sopivia tietolähteitä ja hakemaan tietoa niistä.

Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

3. Tekstien tuottaminen

Oppilas kehittyi oikeakielisen ja monipuolisen tekstin kirjoittajana.

Oppilas oppii ideoimaan ja rakentamaan jäsenneltyjä, loogisesti eteneviä suullisia ja kirjallisia tekstejä, jotka perustuvat tietoon, kokemukseen ja mielikuvitukseen

Oppilas osaa vastata kysymyksiin laajasti ja kokonaisilla ja selkeillä lauseilla ja hän osaa jakaa tietojaan ja kokemuksiaan monimuotoisilla, laajenevilla teksteillä.

Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perussääntöjä ja osaa käyttää niitä omista teksteissään.

Oppilas kehittyi käyttämään tekstin tuottamisen prosesseja ja hän osaa arvioida tekstejään.

Oppilas rohkaistuu tuomaan esiin näkemyksiään ja kommentoimaan muiden ajatuksia

Oppilas toimii mediakriittisesti ja eettisesti ja osaa käyttää lähteitä oikein.

Oppilas osaa huomioida kirjoitetun tekstin vastaanottajan.

Oppilas kirjoittaa selkeällä käsialalla, hänen tekstinkäsittelytaitonsa kehittyvät ja hän ymmärtää hyvän työasennon merkityksen.

4. Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilaan kirjallisuuden tuntemus ja kielitietoisuus kehittyvät.

Oppilaan perustiedot omasta äidinkielestään ja sen rakenteesta vahvistuvat.

Oppilaan yleinen ja eri oppiaineisiin liittyvä sana- ja käsitevarasto laajenevat ja täsmentyvät.

Oppilas lukee erilaisia tekstejä, tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin, media- ja muihin teksteihin ja hyödyntää lukutaitoaan eri tilanteissa.

Oppilas oppii käyttämään vastuullisesti kirjastoa, tutustuu kirjastoluokitukseen ja osaa löytää itselleen kiinnostavaa ja ikä- ja taitotasolleen sopivaa luettavaa

Oppilas lukee sovitut kirjat, ja osaa kertoa niistä suullisesti ja kirjallisesti.

Oppilas harjaantuu keskustelemaan lukukokemuksestaan käyttämällä kirjallisuuden peruskäsitteitä ja arvioimaan käytettyjä tehokeinoja.

Oppilas harjaantuu kriittiseksi ja tavoitteelliseksi viestien vastaanottajaksi ja tuottaa itse erilaisia tekstejä ja esityksiä.

Oppilas tekee havaintoja kielen rakenteesta ja merkityksistä ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.

Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun, tuottamiseen ja esittämiseen.

Oppilas saa kokemuksia teatterin ja/ tai elokuvan ilmaisukeinoista

Oppilas oppii perustietoja mediasta ja käyttää viestintävälineitä tavoitteellisesti ja kriittisesti.

Oppilas tutustuu omaan ja muiden maiden kulttuureihin tieto- ja kaunokirjallisuuden sekä median avulla Kaksikielisen kunnan kielellistä ja kulttuurillista potentiaalia hyödynnetään opetuksessa.

Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta.

Sisällöt	<p>1. Vuorovaikutustilanteissa toimiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viestintärohkeuden ja -varmuuden kehittämistä esim. omien näkemysten, ajatusten ja ideoiden esittäminen ja perustelu • Valmistellun puheenvuoron, esitelmän tai esityksen pitäminen • Äänenkäytön, viestien kohdentamisen, viestintatapojen ja kontaktinoton taitojen harjoittelu • Keskustelutyyppejä ja -harjoituksia (esim. ryhmäkeskustelu, väittely) • Yksilö- ja pariesityksiä • Ilmaisuharjoituksia (esim. draamaleikit, pantomiimi, sketsit, pienet näytelmät, runoesitykset)
	<p>2. Tekstien tulkitseminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luetun ja kuullun tulkinnan kehittämistä erilaisten tekstien avulla • Kaunokirjallisen tekstin, mediatekstin, kuunnelman/kuullun tekstin ja kuvan/merkin ilmaisukeinojen tarkastelua (esim. tyyli, rakenne, sanoma) • Kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä • Sanaluokkien taipumisen tarkastelua merkityksen muodostajana tekstiyhteydessä (nominien sijamuodot, verbien persoona-, aika- ja kieltomuodot sekä aktiivi ja passiivi) • Lauseenjäsenten merkitystehtävien tarkastelua tekstiyhteydessä (subjekti, predikaatti, objekti) • Tiedonhakua erilaisista lähteistä • Tietojen luotettavuuden ja tarpeellisuuden arviointia

	<ul style="list-style-type: none"> Tiedonhankinnan prosessin vaiheiden (aiheen rajaaminen, tiedonhaku, karsiminen, uuden tiedon tuottaminen, arviointi)
	<p>3. Tekstien tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> Yksilö- ja ryhmäpuhe-esitysten suunnittelua (esim. esitelmä, selostus, kuvaus; ryhmäkeskustelu; keskustelu rooleissa) Kirjoitettujen tekstien suunnittelua ja toteuttamista, myös tietotekniikkaa hyödyntäen (esim. kirjoitelmat, kertomukset, runot, näytelmät, selostukset, kuvaukset, asiatekstit) Tekstien tuottamisen perusvaiheiden hyödyntäminen yksin ja muiden kanssa Tekstin hienosäätöä niin sisällön kuin rakenteenkin suhteen esim. lause- ja virkerakenne, pää- ja sivulauselajit, oikeinkirjoitus, välimerkit, kappalejako, otsikot, väliotsikot, kuvan ja tekstin yhdistäminen Käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen harjaannuttaminen, oikea työasento. Yksinkertaisten lähdemerkintöjen tekoa (esim. tekijä, teos, julkaisu-aika ja -paikka)
	<p>4. Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> Kirjallisuuden eri lajeihin kuuluvien yhteisten ja valinnaisten teosten, myös lasten- ja nuortenkirjojen lukemista Lukukokemuksista keskusteleminen ja kokemusten jakaminen Joidenkin kirjailijoiden elämänvaiheisiin tutustumista Lyhyiden tekstien (kaunokirjalliset sekä asia- ja mediatekstit) lukemista ja käsittelyä Kirjallisuuden erittelyä käsitteiden avulla (esim. aihe, juoni, henkilöt, kertoja, teema) Tekstien tarkastelua sanaston kannalta; sanaston rikastamista (esim. synonyymit, vierasperäiset sanat) Eri kielten ja kulttuurien tarkastelua Teatterin ja/tai elokuvan keinoin tutustumista Lähialueen taide- ja kulttuuritapahtumiin osallistumista Kirjastonkäytön yhä monipuolisempaa harjoittelua
Hyväksytty osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> Oppilas ilmaisee mielipiteitään ja ajatuksiaan itselleen tutuissa viestintäympäristöissä Oppilas harjoittelee äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, pyrkii muuntelemaan viestintätapaansa tilanteen mukaan ja ottamaan muiden näkökulmat huomioon. Oppilas tuntee kokonaisilmaisun keinoja ja harjoittelee käyttämään niitä omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan. Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille. Oppilas on lukenut erilaisia tekstejä ja tuntee tekstinymmärtämisen perusstrategioita. Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta. Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediasessa ympäristössä. Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin. Oppilas kirjoittaa selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja pyrkii käyttämään niitä itse. Oppilas tuntee tekstien tuottamisen perusvaiheita, tuottaa tekstejä. Oppilas ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää, että lähteet pitää tekstin loppuun. Hän on käynyt läpi verkossa toimimisen eettiset periaatteet. Oppilas tekee havaintoja teksteistä. Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat. Oppilas on tutustunut yhtäläisyyksiin ja eroihin eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

14.4.2.1 TOINEN KOTIMAINEN KIELI : RUOTSIN KIELI

TAVOITTEET

Loviisassa ruotsia voi opiskella vapaavalintaisena A2-kielenä 4. vuosiluokalta alkaen tai pakollisena B1-kielenä 6. vuosiluokalta alkaen.

Kaksikielisenä kaupunkina Loviisa tarjoaa hyvät mahdollisuudet ruotsin harjoitteluun ja käyttämiseen aidoissa vuorovaikutustilanteissa.

Ruotsin kielen opiskelua edistää myös mahdollinen yhteistyö alueen ruotsinkielisten koulujen ja yritysten kanssa.

Ruotsia opiskellessa verrataan sitä muihin oppilaiden osaamiin kieliin. Tullaan tietoisiksi ruotsin kielestä oppilaiden lähiympäristössä. Käytetään erilaisia oppimisstrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä. Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita käyttämään ruotsin kieltä.

Sisällöt	<ul style="list-style-type: none"> • opetellaan ruotsin perusanastoa • luodaan pohja luetun- ja kuullunymmärtämistaidoille ruotsin kielellä • tutustutaan ruotsin kielen säännönmukaisuuksiin • kannustetaan oppilaita ilmaisemaan itseään ruotsin kielellä yksinkertaisissa tilanteissa • opiskellaan aiheita, jotka liittyvät oppilaaseen itseensä ja hänen lähiympäristöönsä
Hyväksytty osaaminen	Oppilas pystyy osoittamaan jossain määrin kriteerien edellyttämää osaamista.

14.4.3.1 ENGLANNIN KIELI, A1-oppimäärä

VUOSILUOKKA 3

TAVOITTEET

- **Kielitaito**
  - Oppilas oppii
    - vahvistamaan tietoisuuttaan äidinkielen ja vieraiden kielten käytöstä viestinnän välineenä että englannin puhuttu ja kirjoitettu kieli eroavat toisistaan
    - tiedostamaan myönteisen asenteen merkityksen kielten opiskelua ja eri kulttuureita kohtaan
    - ymmärtämään opettajan kohdekielellä antamat toistuvat ohjeet
    - englannin kielelle tyypillisiä äänteitä sanatasolla
    - kommunikoidaan arkipäivän viestintätilanteissa ymmärtämään lyhyen, puhutun ja kirjoitetun kielen keskeisimmän sisällön
    - kirjoittamaan englannin kielen perussanoja ja lyhyitä viestejä oman kielellisen kompetenssinsa mukaan
- **Kulttuuritaidot**
  - Oppilas oppii
    - ikätasoaan vastaavan kohdekielen kulttuurin piirteitä
    - käyttämään kohdekielen kulttuurille tyypillisiä arkipäivän fraaseja mallin mukaan
- **Opiskelustrategiat**
  - Oppilas oppii
    - huolehtimaan kotitehtävistä ja koulutarvikkeista
    - käyttämään oppikirjoja ohjatusti
    - työskentelemään yhdessä parin ja/tai ryhmän kanssa ohjatusti
    - itsearvioinnin alkeita

Sisällöt	<p>Tilanteet ja aihepiirit Luokalla 2 tulleiden asioiden kertaamisen lisäksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • oppilas itse ja hänen lähiympäristönsä • asioiminen arkipäivän tutuissa tilanteissa mallin mukaan • aika: viikonpäivät • numerot 1—20 <p>Rakenteet Luokalla 2 tulleiden asioiden kertaamisen lisäksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • sanojen ryhmittelyä käytön mukaan • lyhyet lauseet mallin mukaan • omistaminen ja osaaminen • yksikkö ja monikko <p>Viestintästrategiat</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuttujen sanojen tunnistaminen tekstistä ja puheesta, aiheen ymmärtäminen • lyhyiden ohjeiden ja dialogien ymmärtäminen sekä tuttuihin fraaseihin reagoiminen • mallin avulla ääneen lukeminen • helppoihin suullisiin ja kirjallisiin kysymyksiin vastaaminen
Hyväksytyt osaaminen	Oppilas täyttää jossain määrin vuosiluokalle asetut tavoitteet.

VUOSILUOKKA 4

TAVOITTEET

- **Kielitaito**
    - Oppilas oppii
      - käyttämään tunti-ilanteeseen liittyviä pyyntöjä ja rohkaisuja ohjatusti
      - tuottamaan englannin kielelle tyypillisiä äänneitä lauseissa mallin mukaan
      - kommunikoidaan tutuissa arkipäivän viestintätilanteissa ohjatusti
      - ymmärtämään lyhyen, puhutun ja kirjoitetun kielen keskeisimmän sisällön
      - kirjoittamaan englannin kielen perussanoja ja lyhyitä viestejä oman kielellisen kompetenssin mukaan
  - **Kulttuuritaidot**
    - Oppilas oppii
      - ikätasoaan vastaavan kohdekielen kulttuurin piirteitä
      - käyttämään kohdekielen kulttuurille tyypillisiä arkipäivän fraaseja mallin mukaan
  - **Opiskelustrategiat**
    - Oppilas oppii
      - käyttämään muutamia opiskelustrategioita ohjatusti
      - tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan itsearviointin avulla
- Kulttuuritaidot**
- Oppilas oppii
    - käyttämään muutamia opiskelustrategioita ohjatusti
    - tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan itsearviointin avulla

Sisällöt	Tilanteet ja aihepiirit Luokalla 2-3 tulleiden asioiden kertaamisen lisäksi <ul style="list-style-type: none"> • itsestä kertominen laajemmin • asioiminen palvelutilanteissa mallin mukaan • tutustuminen aakkosiin • keskeisten äänneiden tunnistaminen äännemerkkien avulla • aika: kellonajat • numerot 1—100 Rakenteet Luokalla 2-3 tulleiden asioiden kertaamisen lisäksi <ul style="list-style-type: none"> • persoonapronominit ja omistusmuodot • kysymyslauseet presensissä • lauserakenteen vahvistaminen • prepositioita Viestintästrategiat <ul style="list-style-type: none"> • lyhyen puhutun ja kirjoitetun kielen keskeisimmän sisällön ymmärtäminen • satujen, kertomusten ja dialogien juonen kulun seuraaminen • tutun tekstin ääneen lukeminen ilman mallia • valmiiden roolien esittäminen sekä itsestä kertominen suullisesti ja kirjallisesti
Hyväksytyt osaaminen	Oppilas täyttää jossain määrin vuosiluokalle asetut tavoitteet.

VUOSILUOKKA 5

TAVOITTEET

- **Kielitaito**
  - Oppilas oppii
    - käyttämään ohjeita, pyyntöjä, rohkaisuja ilman jatkuvaa ohjausta
    - kielen intonaatiota ja rytmiä sekä vahvistaa äänneiden tuottamista
    - kommunikoidaan tutuissa arkipäivän viestintätilanteissa mallin mukaan
    - etsimään tietoa erilaisista lähteistä
    - kirjoittamaan lyhyitä viestejä
- **Kulttuuritaidot**
  - Oppilas oppii
    - käyttämään kohdekielen kulttuurille tyypillisiä arkipäivän fraaseja mallia soveltaen
    - tietoja anglosaksisista maista ja tapakulttuureista
- **Opiskelustrategiat**
  - Oppilas oppii
    - käyttämään opiskelustrategioita ohjatusti
    - käyttämään oppikirjoja/oppimateriaalia ja harjoittelee käyttämään sanakirjaa

- käyttämään pari/ryhmätyöskentelyä tärkeänä kielen harjoittelutapana
- käyttämään itsearviointia omien heikkouksien ja vahvuuksiensa kartoittamiseen opiskelun tukena
- käyttämään tietotekniikkaa kielen opiskelun tukena

Sisällöt	<p>Tilanteet ja aihepiirit Luokalla 2-4 tulleiden asioiden kertaamisen lisäksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • ikäkauteen liittyvät vapaa-ajan toiminnot • asioiminen palvelutilanteissa mallia soveltaen • numerot 1—1000 <p>Rakenteet luokilla aihepiirit Luokalla 2-4 tulleiden asioiden kertaamisen lisäksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • yleispreesens • kestopreesens alustavasti • järjestysluvut • säännöllinen imperfekti • prepositioita • adjektiivien vertailua • artikkelit <p>Viestintästrategiat</p> <ul style="list-style-type: none"> • yksittäisen tiedon löytäminen lyhyestä tekstistä tai puheesta ohjatusti • oman lyhyen suullisen tai kirjallisen viestin tuottaminen • rutiininomaisesta, lähipiiriin liittyvästä haastattelusta selviytyminen • tavallisista asioimistilanteista selviytyminen mallin avulla
Hyväksytyt osaaminen	Oppilas täyttää jossain määrin vuosiluokalle asetut tavoitteet.

UUOSILUOKKA 6

TAVOITTEET

Kielitaito

- Oppilas oppii
  - tekemään omia suullisia esityksiä ohjatusti
  - harjoittelee sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatioita
  - kommunikoimaan tutuissa arkipäivän viestintätilanteissa
  - kirjoittamaan lyhyitä tekstejä apuneuvoja käyttäen ohjatusti

Kulttuuritaidot

- Oppilas oppii
  - lisätietoja anglosaksisista maista ja kulttuureista
  - vertailemaan suomalaisen ja anglosaksisten maiden kulttuureja
  - kulttuurille ominaisen vapaamuotoisen keskustelun alkeita

Opiskelustrategiat

- Oppilas oppii
  - käyttämään opiskelustrategioita
  - toimimaan vastuullisesti ja yritteliäästi kielenoppimistilanteissa yhdessä muiden kanssa
  - käyttämään sanakirjaa sekä muita tiedonlähteitä
  - käyttämään itsearviointia arvioidessaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa annettuihin tavoitteisiin

Sisällöt	<p>Tilanteet ja aihepiirit Luokalla 2-5 tulleiden asioiden kertaamisen lisäksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • nuorisokulttuuriin tutustumista • asioiminen itsenäisesti arkipäivän tutuissa <p>Rakenteet Luokalla 2-5 tulleiden asioiden kertaamisen lisäksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • yleispreesensin vahvistaminen • epäsäännöllinen imperfekti • ainesanoja
-----------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> • indefiniittipronomeja • prepositioita • adjektiivien vertailua Viestintästrategiat <ul style="list-style-type: none"> • yksittäisen tiedon löytäminen tekstistä tai puheesta • suullisen tai kirjallisen viestin tuottaminen itselle läheisestä aiheesta • puhekumppanin huomioiminen ja tukeminen suullisessa vuorovaikutuksessa • arkipäivän vapaamuotoisista keskustelutilanteista selviäminen
Hyväksytty osaaminen	Oppilas täyttää jossain määrin vuosiluokalle asetut tavoitteet.

14.4.4.1 MATEMATIIKKA

VUOSILUOKKA 3

TAVOITTEET

- Tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan.
- Ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmaratkaisutaitojaan, ja esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään monipuolisin keinoin.
- Tukea ja ohjata oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä.
- Oppilasta ohjataan kehittämään taitojaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.
- Ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja.
- Tukea oppilasta kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä ja laajentamaan käsitystään kymmenjärjestelmästä.
- Opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntämällä laskutaitojen ominaisuuksia.
- Tutustuttaa oppilas geometrisiin muotoihin, mittaamiseen, taulukoihin ja diagrammeihin sekä koodauksen alkeisiin.

Sisällöt	<ul style="list-style-type: none"> • kymmenjärjestelmä-käsitteen varmentaminen paikkajärjestelmän ja välineiden avulla • lukujen luokittelua, järjestämistä, vertailua • lukujonotaidot • kello; analoginen ja digitaalinen aika • lausekkeen käsite ja merkitseminen • tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen • yhteen- ja vähennyslasku allekkain • kertotaulut 0-10 • kertolasku allekkain • sisältö- ja ositusjakolasku • kertotaulun ja jakolaskun yhteys • laskujärjestyssopimus • murtoluvun ja sekaluvun käsite, merkitseminen, vertailu ja laskeminen • desimaalilukujen käsite, merkitseminen ja paikka kymmenjärjestelmässä ja lukusuoralla, suuruusvertailu • kuvioden piirtämistä, tutkimista ja luokittelua • piste, jana, murtoviiva, suora ja kulma • monikulmion piiri • symmetria suoran suhteen • mittayksiköt: cm, m, km, g, kg, minuutti, tunti • eurot • yksinkertaiset mittayksikön muunnokset • tietojen etsiminen, kerääminen, esittäminen • yksinkertaiset taulukot ja diagrammit • syventää ohjelmoinnin käsitystä
Hyväksytty osaaminen	Hyväksytty osaaminen edellyttää, että oppilas pystyy osoittamaan jossain määrin kriteerien edellyttämää osaamista.

VUOSILUOKKA 4

TAVOITTEET

- Tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan.
- Ohjata oppilasta kehittämään ja syventämään päättely- ja ongelmaratkaisutaitojaan, ja esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään monipuolisin keinoin.
- Tukea ja ohjata oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä.
- Oppilasta ohjataan kehittämään taitojaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.
- Syventää oppilaan ymmärrystä matemaattisista käsitteistä ja merkintätavoista.
- Syventää oppilaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä.
- Opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntämällä laskutaitojen ominaisuuksia.
- Tutustuttaa oppilas geometriisiin muotoihin, mittaamiseen, taulukoihin ja diagrammeihin sekä koodauksen alkeisiin.
- Tutustuttaa oppilas positiivisiin ja negatiivisiin kokonaislukuihin.

Sisällöt	<ul style="list-style-type: none"> • lukualueen 0-100 000 • kymmenjärjestelmä-käsitteen varmentaminen paikkajärjestelmän avulla • lukujen luokittelua, järjestämistä, vertailua • lukujonotaidot • lausekkeen käsite ja merkitseminen • tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen • yhteen- ja vähennyslasku allekkain • kertotaulut 1-10 • kertolaskun vaihdannaisuus • kertolasku allekkain kaksinumeroisella kertojalla • sisältö- ja ositusjakolasku • kertotaulun ja jakolaskun yhteys • lukuyksiköittäin jakaminen • laskujärjestysopimus • negatiiviset kokonaisluvut • murtoluvun ja sekaluvun käsite, merkitseminen, vertailu ja laskeminen • laventaminen ja suuruusvertailu murtoluvuilla • murtoluvun muuntaminen sekaluvuksi ja päinvastoin • desimaalilukujen käsite, merkitseminen ja paikka kymmenjärjestelmässä ja lukusuoralla, suuruusvertailu, pyöristäminen ja laskeminen • sadasosat ja tuhannesosat desimaaliluvussa • desimaaliluvun ja murtoluvun yhteys • kuvioiden piirtämistä, tutkimista ja luokittelua • piste, jana, suora, kulmat; suorakulma, terävä kulma, tylppä kulma • kolmioiden luokittelu • nelikulmioiden luokittelu • piiri ja pinta-ala • koordinaatisto • opitaan etuliitteet: milli, sentti, deka, hekto ja kilo • mittayksiköt: g, kg, t, ml, cl, dl, l, mm, cm, dm, m, km • eurot ja sentit • lyhyen aikavälin laskeminen päättelemällä • yksikkömuunnokset • tietojen etsiminen, kerääminen, esittäminen • yksinkertaiset taulukot ja diagrammit • syventää ohjelmoinnin käsitystä
Hyväksytyt osaaminen	Hyväksytyt osaaminen edellyttää, että oppilas pystyy osoittamaan jossain määrin kriteerien edellyttämää osaamista.

VUOSILUOKKA 5

TAVOITTEET

- Tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan.
- Ohjata oppilasta kehittämään ja syventämään päättely- ja ongelmaratkaisutaitojaan, ja esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään monipuolisin keinoin.
- Tukea ja ohjata oppilasta löytämään yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä.
- Tukea ja ohjata oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä.
- Oppilasta ohjataan kehittämään taitojaan arvioida ratkaisun järjestyttä ja tuloksen mielekkyyttä.
- Syventää oppilaan ymmärrystä matemaattisista käsitteistä ja merkintätavoista, ja ohjata oppilasta käyttämään käsitteitä ja merkintätapoja tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa.
- Syventää oppilaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä.
- Tutustuttaa ja kehittää oppilaan ymmärrystä positiivisista ja negatiivisista kokonaisluvuista.
- Opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntämällä laskutaitojen ominaisuuksia.
- Ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin
- Tutustuttaa oppilas laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä.
- Ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järjestyttä.
- Opastaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmoina graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Sisällöt	<ul style="list-style-type: none"> • lukualueen 0-100 milj. • kymmenjärjestelmä-käsitteen varmentaminen paikkajärjestelmän avulla • lukujen luokittelua, järjestämistä, vertailua • lukujonotaidot • lausekkeen käsite ja merkitseminen • laskujärjestyssopimus • tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen sekä likiarvoilla laskeminen • yhteen- ja vähennyslasku allekkain • kertotaulut 1-10 • kertolaskun vaihdannaisuus • kertolasku allekkain kaksinumeroisella kertojalla • sisältö- ja ositusjakolasku • kertotaulun ja jakolaskun yhteys • lukuyksiköittäin jakaminen • negatiiviset kokonaisluvut • murtoluvun ja sekaluvun käsite, merkitseminen, vertailu ja laskeminen; myös kerto- ja jakolasku luonnollisella luvulla • laventaminen, supistaminen ja suuruusvertailu murtoluvuilla • murtoluvun muuntaminen sekaluvuksi ja päinvastoin • desimaalilukujen käsite, merkitseminen ja paikka kymmenjärjestelmässä ja lukusuoralla, suuruusvertailu, pyöristäminen ja laskeminen • sadasosat ja tuhannesosat desimaaliluvussa • prosenttien käsite ja laskeminen yhden ja kymmenen prosentin avulla • desimaaliluvun, murtoluvun ja prosenttien yhteys • kuvioiden piirtämistä, tutkimista ja luokittelua • piste, jana, suora, kulmat; luokittelu, piirtäminen ja mittaaminen • symmetria suoran suhteen, kiertosymmetria, siirtosymmetria • kolmioiden ja nelikulmioiden luokittelu • piiri ja pinta-ala • koordinaatisto • etuliitteet: milli, sentti, desi, deka, hehto ja kilo • mittayksiköt: g, kg, t, ml, cl, dl, l, mm, cm, dm, m, km • eurot ja sentit • aikavälin laskeminen • yksikkömuunnokset • tietojen etsiminen, kerääminen, esittäminen
-----------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> • yksinkertaiset taulukot ja diagrammit • vaihteluväli, tyyppiarvo, keskiarvo • todennäköisyyden päättelyä • syventää ohjelmoinnin käsitystä
Hyväksytyt osaaminen	Hyväksytyt osaaminen edellyttää, että oppilas pystyy osoittamaan jossain määrin kriteerien edellyttämää osaamista.

VUOSILUOKKA 6

TAVOITTEET

- Tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan.
- Ohjata oppilasta kehittämään ja syventämään päättely- ja ongelmaratkaisutaitojaan, ja esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään monipuolisin keinoin.
- Tukea ja ohjata oppilasta löytämään yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä.
- Tukea ja ohjata oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä.
- Oppilasta ohjataan kehittämään taitojaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.
- Syventää oppilaan ymmärrystä matemaattisista käsitteistä ja merkintätavoista, ja ohjata oppilasta käyttämään käsitteitä ja merkintätapoja tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa.
- Syventää oppilaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä.
- Tutustuttaa ja kehittää oppilaan ymmärrystä positiivisista ja negatiivisista kokonaisluvuista.
- Opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntämällä laskutaitojen ominaisuuksia.
- Ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin
- Tutustuttaa oppilas laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä.
- Ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaus tuloksen järkevyyttä.
- Opastaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmoinnissa graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Sisällöt	<ul style="list-style-type: none"> • lukualueen 0-miljardi • kymmenjärjestelmä-käsitteen varmentaminen paikkajärjestelmän avulla • lukujen luokittelua, järjestämistä, vertailua • lukujonotaidot • lausekkeen käsite ja merkitseminen • laskujärjestyssopimus • tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen sekä likiarvoilla laskeminen • yhteen- ja vähennyslasku allekkain; luonnolliset luvut ja desimaaliluvut • kertotaulut 1-10 • kertolaskun vaihdannaisuus • kertolasku allekkain kaksinumeroisella kertojalla • potenssin käsite ja laskeminen • sisältö- ja ositusjakolasku • kertotaulun ja jakolaskun yhteys • lukuyksiköittäin jakaminen • negatiiviset kokonaisluvut • murtoluvun ja sekaluvun käsite, merkitseminen, vertailu ja laskeminen; myös kerto- ja jakolasku luonnollisella luvulla • laventaminen, supistaminen ja suuruusvertailu murtoluvuilla • murtoluvun muuntaminen sekaluvuksi ja päinvastoin • desimaalilukujen käsite, merkitseminen ja paikka kymmenjärjestelmässä ja lukusuoralla, suuruusvertailu, pyöristäminen ja laskeminen; myös desimaaliluvun kertominen ja jakaminen desimaaliluvulla • sadasosat ja tuhannesosat desimaaliluvussa • prosentin käsite ja laskeminen • desimaaliluvun, murtoluvun ja prosentin yhteys
-----------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> • kuvioiden piirtämistä, tutkimista ja luokittelua • piste, jana, suora, kulmat; luokittelu, piirtäminen ja mittaaminen • mittakaavan käsite; suurennos ja pienennös ja käyttö kartalla • symmetria suoran suhteen, kiertosymmetria, siirtosymmetria • kolmioiden ja nelikulmioiden luokittelu • piiri, pinta- ala ja suorakulmaisten särmiöiden tilavuus • koordinaatisto • mittayksiköt: massa, pituus, pinta-ala, tilavuus; yksikkömuunnokset ja laskeminen • tietojen etsiminen, kerääminen, esittäminen • taulukoita ja diagrammeja • vaihteluväli, tyyppiarvo, keskiarvo • todennäköisyyden päättelyä • syventää ohjelmoinnin käsitystä
Hyväksytyt osaaminen	Hyväksytyt osaaminen edellyttää, että oppilas pystyy osoittamaan jossain määrin kriteerien edellyttämää osaamista.

14.4.5.1 YMPÄRISTÖOPPI

VUOSILUOKKA 3

TAVOITTEET

Vuosiluokalla 3 ympäristöopin opetus voidaan suunnitella kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan ympäröivää maailmaa sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omaa kasvuaan ja kehitystään. Ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla syvennetään kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Vuosiluokkakokonaisuuden loppupuolella pohditaan myös eri tiedonalojen ominaispiirteitä.

Sisältö	<p>Minä ihmisenä</p> <ul style="list-style-type: none"> • arjen terveystottumukset • opiskelutekniikka <p>Arjen tilanteissa ja yhteisössä toimiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • liikenne-, sähkö- ja paloturvallisuus • hyvät käytöstavat <p>Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • erilaisia karttoja ja ilmansuunnat • karttojen, kaavioiden ja tilastojen tulkitseminen • Suomen luonnonmaantieteelliset alueet • pääkaupunki Helsinki • Suomen kaupungit <p>Ympäristön tutkiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutkimusprojektit • yksinkertaisten laitteiden käyttäminen (luppi, lämpömittari, mittanauha, kello...) • maa- ja kallioperä • Suomen ja lähialueiden eliöitä ja elinympäristöjä • eliöiden talvehtiminen • retket lähiympäristöön ja jokamiehen oikeudet <p>Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut</p> <ul style="list-style-type: none"> • yksinkertaisia ravintoketjuja <p>Kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • lajittelu ja kierrätys • toiminnan vaikutus ympäristöön
Hyväksytty osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa ohjattuna asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille. • Oppilas tuntee jokamiehen oikeuden pääpiirteittäin. • Oppilas osaa ohjattuna havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. • Oppilas osaa kuvata Suomen luontoa ja tunnistaa tavallisimmat kasvit ja eläinlajit • Oppilas tuntee Suomen kartan.

VUOSILUOKKA 4

TAVOITTEET

Vuosiluokalla 4 ympäristöopin opetus voidaan suunnitella kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan ympäröivää maailmaa sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omaa kasvuaan ja kehitystään. Ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla syvennetään kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Vuosiluokkakokonaisuuden loppupuolella pohditaan myös eri tiedonalojen ominaispiirteitä.

Sisältö	<p>Minä ihmisenä</p> <ul style="list-style-type: none"> • terveystottumukset (ravinto, lepo, liikunta, hygienia) • sosiaaliset taidot <p>Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • liikennekasvatus • kiusaamisen ja väkivallan ehkäisy • toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa <p>Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • karttojen ja karttasymbolien tulkinta • Pohjoismaat ja Baltia • Golfvirta <p>Ympäristön tutkiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasvion tekeminen lähiympäristön kasveista • tutkimusprojekti • veden ja ilman tutkiminen • retket lähiympäristöön ja jokamiehen oikeus <p>Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut</p> <ul style="list-style-type: none"> • yhteyttäminen • lämpö valo ja ääni • sää • veden kiertokulku ja olomuodot <p>Kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • materiaalien kierrätys ja uusiokäyttö • toiminnan vaikutus ympäristöön
Hyväksytty osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä. • Oppilas tuntee kestävän kehityksen periaatteet ja osaa selittää sen merkityksen • Oppilas osaa ohjattuna kuvata miten tietyt arkiset sovellukset toimivat. • Oppilas osaa liikkua ja tehdä retkiä luontoon ja rakennettuun ympäristöön ohjeiden mukaisesti. • Oppilas osaa ohjattuna käyttää ja tulkita konkreettisia malleja. • Oppilas osaa kuvata Pohjoismaiden ja Baltian luontoa ja tunnistaa niiden tavallisimmat kasvit ja eläinlajit. • Oppilas osaa nimetä Pohjoismaiden ja Baltian maat ja niiden kartat. • Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää.

YMPÄRISTÖOPPI LK 5

TAVOITTEET

Vuosiluokalla 5 ympäristöopin opetus voidaan suunnitella kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan ympäröivää maailmaa sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omaa kasvuaan ja kehitystään. Ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla syvennetään kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Vuosiluokkakokonaisuuden loppupuolella pohditaan myös eri tiedonalojen ominaispiirteitä.

Sisältö	<p>Minä ihmisenä</p> <ul style="list-style-type: none"> • ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot: hengitys, verenkierto, ruuansulatus, aistit • ihmisen seksuaalisuus ja lisääntyminen • murrosikä • tunteet, arvot ja asenteet <p>Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • turvataidot - fyysinen ja psyykkinen koskemattomuus • päihteet • myrkytykset • ensiaputaitoja • toimiminen erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa • jokamiehen oikeus <p>Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eurooppa maanosana: eliöitä, elinympäristöjä, ilmastoalueet ja kasvillisuusalueet • ihmisen toiminta eri alueilla Euroopassa: elinkeinot ja kulttuuri • erilaisia karttoja ja diagrammeja • tilastot <p>Ympäristön tutkiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • metsä elinympäristönä • metsän kerrokset • laajennetaan kasviota metsän kasveilla • tutkimusprojekti: kasvatuskoe – ravinteiden vaikutus • yksinkertaisia kemiallisia reaktioita • magnetismi <p>Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut</p> <ul style="list-style-type: none"> • lämpö: lähteet, tuotanto, siirtyminen, johde ja eriste • energian säilymisen periaate: energialajien muuntuminen • palaminen <p>Kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • terveyden edistäminen • luonnonvarojen kestävä käyttö • uusiutuvat ja uusiutumattomat energiavarat
Hyväksytyt osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa selittää kestävä kehityksen merkityksen. • Oppilas osaa liikkua ja tehdä retkiä luontoon ja rakennettuun ympäristöön ohjeiden mukaisesti. • Oppilas osaa ohjattuna tehdä tutkimuksia ympäristössä. • Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintävälineitä tutkimusprosessin eri vaiheissa ja kommunikaatioon. • Oppilas osaa kuvailla miten tieto- ja viestintävälineitä käytetään vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. • Oppilas osaa ohjattuna hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. • Oppilas osaa kuvata Euroopan luontoa ja tunnistaa tavallisimmat kasvit ja eläinlajit ja niille tyypilliset elinympäristöt. • Oppilas osaa nimetä Euroopan eri alueet ja niiden kartat. • Oppilas osaa selittää maapallon rakenteen ja maan paikan aurinkokunnassa. • Oppilas osaa nimetä alkuaineet ja osaa selittää ilmansaasteiden ja kasvihuoneilmiön yhteyden. • Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. • Oppilas osaa kuvata elämänkulun eri vaiheita ja selittää • murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

YMPÄRISTÖOPPI LK 6

TAVOITTEET

Vuosiluokalla 6 ympäristöopin opetus voidaan suunnitella kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan ympäröivää maailmaa sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omaa kasvuaan ja kehitystään. Ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla syvennetään kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Vuosiluokkakokonaisuuden loppupuolella pohditaan myös eri tiedonalojen ominaispiirteitä.

Sisältö	<p>Minä ihmisenä</p> <ul style="list-style-type: none"> tunnetaidot – arvot ja asenteet itsestä huolehtiminen terveystottumukset <p>Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> vesi- ja liikenneturvallisuus eri vuodenaikoina sähköturvallisuus, yksinkertaiset virtapiirit ja sähkön johtokyky vaaratilanteet ja ensiaputaidot <p>Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan</p> <ul style="list-style-type: none"> maanosat, mantereet ja valtameret ajankohtaiset uutiset ja monipuolisia alueellisia esimerkkejä Euroopan ulkopuolisista paikoista erilaisia karttoja ja diagrammeja <p>Ympäristön tutkiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> metsä metsien käyttö elinympäristönä (virkistys- ja hyötykäyttö) jatketaan kasvion tekemistä (metsän ja suon kasvit) tutkimusprojekti <p>Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut</p> <ul style="list-style-type: none"> suo elinympäristönä veden ominaisuudet energia voima ja liike aineen säilymisen periaate: hiilen kiertokulku oma aurinkokuntamme vuorokaudet ja vuodenajat pituus- ja leveyspiirit, päiväntasaaja, kääntöpiirit maapallon rakenne <p>Kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> rakennettu ja sosiaalinen ympäristö ja niiden vaikutus ihmisen hyvinvointiin ilmastonmuutos ja sen hillitseminen ihminen ympäristöongelmien aiheuttajana luonnonvarojen kestävä käyttö yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla
Hyväksytyt osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä. Oppilas osaa esimerkkien avulla kuvata kestävä tulevaisuuden rakentamista tukevat ja uhkaavat ainekset. Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien. Oppilas osaa liikkua ja tehdä retkiä luontoon ja rakennettuun ympäristöön ohjeiden. Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion. Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää.

14.4.6.1 EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO

VUOSILUOKKA 3

TAVOITTEET

- Oppilas tuntee kristilliset perinteet ja niiden vaikutuksen yhteiskunnassamme.

Sisältö	<ul style="list-style-type: none"> • kertomuksia VT:sta • kymmenen käskyä • Johannes Kastaja • Jeesuksen vertaukset, esimerkiksi laupias samarialainen, tuhlaajapoika • Jeesuksen elämän ja opin pääpiirteet • kirkkovoosi • paikallinen seurakunta • ortodoksinen kirkko
Hyväksytyt osaamiset	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tietää muutamien vertauksen. • Oppilas tietää nimen Mooses.

VUOSILUOKKA 4

TAVOITTEET

- ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin
- ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin
- auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta
- ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä
- opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan
- kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa
- ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin
- luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelevaa omia näkemyksiään
- auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Sisällöt	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatun kertomuksia ja opetuksia • Jeesuksen elämä, opetukset ja merkitys kristinuskossa • Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitys uskonnon uudistajina • virret ja hengelliset laulut • uskonnon vaikutus taiteeseen ja muuhun kulttuuriin • pyhyys eri uskonnoissa • tutustuminen mahdollisuuksien mukaan koulun lähialueilla vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin
-----------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • kristinuskon tärkeimmät eettiset ohjeet
Hyväksytyt osaamiset	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas on länän oppitunneilla. • Oppilas suoriutuu auttavasti annetuista tehtävistä. • Oppilas hallitsee luokkatason keskeisiä sisältöjä.

VUOSILUOKKA 5

TAVOITTEET

- ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin
- ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin
- auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta
- ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä
- opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaa
- ohjata oppilasta tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa
- kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa
- ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin
- ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta
- ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään
- auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Sisällöt	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatun kertomuksia ja opetuksia • Jeesuksen elämä, opetukset ja merkitys kristinuskossa • Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitys uskonnon uudistajina • virret ja hengelliset laulut • uskonnon vaikutus taiteeseen ja muuhun kulttuuriin • pyhyys eri uskonnoissa • tutustuminen mahdollisuuksien mukaan koulun lähialueilla vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin • kristinuskon tärkeimmät eettiset ohjeet
Hyväksytyt osaamiset	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas on länän oppitunneilla. • Oppilas suoriutuu auttavasti annetuista tehtävistä. • Oppilas hallitsee luokkatason keskeisiä sisältöjä.

VUOSILUOKKA 6

TAVOITTEET

- Ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin.
- Ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.
- Auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.
- Ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä.
- Opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan.
- Ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa.
- Kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa.
- Ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin.
- Ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.
- Ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia erva eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.
- Luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelevaa omia näkemyksiään.
- Auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään.

Sisällöt	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatun kertomuksia ja opetuksia • Jeesuksen elämä, opetukset ja merkitys kristinuskossa • Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitys uskonnon uudistajina • virret ja hengelliset laulut • uskonnon vaikutus taiteeseen ja muuhun kulttuuriin • pyhyys eri uskonnoissa • tutustuminen mahdollisuuksien mukaan koulun lähialueilla vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin • kristinuskon tärkeimmät eettiset ohjeet
Hyväksytyt osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas on läsnä oppitunneilla. • Oppilas suoriutuu auttavasti annetuista tehtävistä. • Oppilas hallitsee luokkatason keskeisiä sisältöjä.

14.4.6.2 ORTODOKSINEN USKONTO

VUOSILUOKKA 3

TAVOITTEET

Oppilas

- vahvistaa ortodoksista identiteettiään ja ymmärtää pyhän ulottuvuutta elämässä
- perehtyy Raamatun kertomuksiin ja niiden sanomaan
- oppii pohtimaan Raamatusta ja omasta elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä AK1, AK2, AK5, AK6

Sisällöt	Minä ortodoksisen kirkon jäsenenä Raamatun alkukertomukset Oman kirkon tietämys Ikkoneista tietämys Raamattu pyhänä kirjana <ul style="list-style-type: none"> • alkukertomukset, patriarkkakertomukset ja Israelin kansan vaellus Luvattuun maahan Uskonoppi ja eettisyyteen kasvaminen <ul style="list-style-type: none"> • kymmenen käskyn etiikka Kirkkovoosi ja pyhät ihmiset <ul style="list-style-type: none"> • kirkkovooden suuria juhlia • paasto
Hyväksytyt osaaminen	Raamatun alkutarinoiden tuntemus

VUOSILUOKKA 4

TAVOITTEET

Oppilas

- vahvistaa ortodoksista identiteettiään ja ymmärtää pyhän ulottuvuutta elämässä
- perehtyy Raamatun kertomuksiin ja niiden sanomaan
- oppii pohtimaan Raamatusta ja omasta elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä
- perehtyy ortodoksisen kristillisyyden peruskäsitteisiin ja seurakuntansa toimintaan AK1, AK2, AK3, AK5

Sisällöt	Uusi liitto, tarinat Kristuksesta ihmisten parissa Raamattu pyhänä kirjana <ul style="list-style-type: none"> • Jeesuksen elämä, ylösnousemus ja uusi elämä • Jeesuksen opetukset, Herran rukous • evankeliumien kirjoittajat • Uuden testamentin ajanhistoriaa Uskonoppi ja eettisyyteen kasvaminen <ul style="list-style-type: none"> • pelastus ja iankaikkinen elämä
-----------------	---

	Kirkon jäsenenä <ul style="list-style-type: none"> • oman seurakunnan toimintamuodot, erityisesti jumalanpalvelukset
Hyväksytyt osaaminen	Pyhät toimitukset, oman seurakunnan tuntemus

VUOSILUOKKA 5

TAVOITTEET

Oppilas

- vahvistaa ortodoksista identiteettiään ja ymmärtää pyhän ulottuvuutta elämässä
- perehtyy liturgiseen elämään ja kirkkotaitteeseen, ortodoksiseen kirkkovooteen ja pyhien ihmisten elämään
- perehtyy ortodoksisen kristillisyyden peruskäsitteisiin ja seurakuntansa toimintaan
- tutustuu uskonopin peruskysymyksiin
- tutustuu muihin kirkkoihin ja ympäröiviin uskonnollisiin ja ei-uskonnollisiin katsomuksiin AK1, AK2, AK4, AK5, AK7

Sisällöt	<p>Ajan pyhittäminen, kirkkovuoden 12 suurta juhlaa, paastoajat, kirkkovuoden kulku, apostolit, liturginen elämä</p> <p>Kirkkovuosi ja pyhät ihmiset</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirkon suuria opettajia ja marttyyreja • pyhät ajat ja kirkkovuoden suuret ja keskiuuret juhlat • paastot sekä niihin liittyvät eettiset kysymykset <p>Kirkon jäsenenä</p> <ul style="list-style-type: none"> • ortodoksinen perinne kotipaikkakunnalla, Suomessa ja maailmassa • oman seurakunnan toimintamuodot • luostarien toiminta • kirkollisia järjestöjä • lähiympäristön muita kirkkoja ja uskontoja • oppilaiden kohtaama uskonnollisuus Suomessa ja maailmalla • juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä ja eriyttäviä piirteitä <p>Liturginen elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> • jumalanpalvelusten toimittajat ja liturgiajumalanpalvelus • kirkkomusiikki: tropareja, jumalanpalvelusveisuja ja muiden pyhien toimitusten veisuja • sakramentit • ikoni kuvana ja pyhänä esineenä
Hyväksytyt osaaminen	Paaston merkitys, tietämys apostoleista

VUOSILUOKKA 6

TAVOITTEET

Oppilas

- vahvistaa ja syventää ortodoksista identiteettiään ja ymmärtää pyhyttä elämässä
- perehtyy liturgiseen elämään ja ortodoksiseen kirkkoon
- perehtyy Raamattuun pyhänä ja inhimillisenä kirjakoelmana AK1, AK2, AK4, AK5, AK6

Sisällöt	<p>Vanha- ja uusi testamentti, liturgiikka</p> <p>Raamattu</p> <ul style="list-style-type: none"> • profeetat, kuninkaiden aika, psalmit • Apostolien teot <p>Liturgiikka ja uskonoppi</p> <ul style="list-style-type: none"> • jumalanpalvelukset: liturgia, vigilia, paastoliturgia ja muita kirkollisia toimituksia • kirkkorakennus
-----------------	---

Hyväksytyt osaamiset

Apostolien teot, opetuslasten tietämys

14.4.7.1 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

VUOSILUOKKA 3

TAVOITTEET

- oppilas kasvaa hyvään elämään
- luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin
- ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä ja luonnosta
- rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja
- ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä
- ohjata oppilas tutustumaan YK:n ihmisoikeuksien julistukseen, erityisesti lapsen oikeuksiin.

Sisällöt	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilasta osaa kantaa vastuuta itsestä ja toisista ihmisistä. • Oppilas osaa ilmaista omia ja kuunnella muiden katsomuksellisia kannanottoja. • Suomalainen kulttuuriperintö. • YK:n ihmisoikeuksien julistus.
Hyväksytty osaaminen	Oppilas osoittaa mielenkiintoa ja osallistuu katsomuksellisia asioita koskeviin keskusteluihin.

VUOSILUOKKA 4

TAVOITTEET

- Elämäkatsomustiedon opetusta ohjaa käsitys oppilaan mahdollisuudesta kasvaa vapaaksi, tasa-arvoiseksi ja kriittiseksi hyvän elämän rakentajaksi.
- Osa-alueet: Kasvaminen hyvään elämään, Erilaisia elämäntapoja, Yhteiselämän perusteita sekä Luonto ja kestävä tulevaisuus.
- 4. luokalla painotetaan erityisesti pohjoismaalaista katsomus- ja kulttuuriperinnettä.

Sisällöt	<ul style="list-style-type: none"> • suomalaisuus ja suomalainen kulttuuri osana pohjoismaalaista perintöä • Vähemmistökulttuurit: romanit, suomenruotsalaiset, muut lähiympäristön vähemmistökulttuurit • Lapsen oikeudet • eläinten oikeudet, huolehtiminen kotieläimistä • yskonnottomuus, uskonnottomat juhlat • oikeudenmukaisuus omassa arjessa kotona ja koulussa • syy- ja seuraussuhteiden tunnistaminen • halu, toive ja tarve • onnellisuus, onni, epäonni • mielipide ja perustelu • skandinaaviset maailmansynty tarinat • Kultainen sääntö
Hyväksytty osaaminen	Osallistuminen opetukseen

VUOSILUOKKA 5

TAVOITTEET

- Elämänkatsomustiedon opetusta ohjaa käsitys oppilaan mahdollisuudesta kasvaa vapaaksi, tasa-arvoiseksi ja kriittiseksi hyvän elämän rakentajaksi.
- Osa-alueet: Kasvaminen hyvään elämään, Erilaisia elämäntapoja, Yhteiselämän perusteita sekä Luonto ja kestävä tulevaisuus.
- 5. luokalla opetuksessa korostuu eurooppalainen kulttuuriperinne.

Sisällöt	<ul style="list-style-type: none"> • Itsetuntemus ja identiteetti • Eurooppalainen kulttuuriperinne • Elämänkatsomus • Uskonnonvapauden käsite • uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys • tasa-arvo ja demokratia • rauha • tulevaisuuden Eurooppa • maailmanperintö ja ympäristö Euroopassa • elämänkaari: syntymä, elämä ja kasvu, kuolema • Vaikutuskeinot mielipiteen ilmaisussa: faktat, tunteet, auktoriteetit, kokemus, tutkimukset, manipulointi
Hyväksytyt osaaminen	Osallistuminen opetukseen

VUOSILUOKKA 6

TAVOITTEET

- Elämänkatsomustiedon opetusta ohjaa käsitys oppilaan mahdollisuudesta kasvaa vapaaksi, tasa-arvoiseksi ja kriittiseksi hyvän elämän rakentajaksi.
- Osa-alueet: Kasvaminen hyvään elämään, Erilaisia elämäntapoja, Yhteiselämän perusteita sekä Luonto ja kestävä tulevaisuus.
- 6. luokalla opetuksessa painottuu globaali näkökulma.

Sisällöt	<ul style="list-style-type: none"> • maailman uskonnot • uskontojen pirstaleisuus, lahkot • Kuka minä olen? • oman elämänkatsomuksen pohdinta • omaan elämään liittyvät eettiset valinnat (esim., veganismi, eläinaktivismi, katsomusryhmän valitseminen) • optimismi, realismi, pessimismi, vaikutusmahdollisuudet omaan tulevaisuuteen • ihmisoikeusetiikka Euroopan ja maailman historiassa, rikkomukset • tieteellisen maailmanselityksen perusteita ja vertailua legendoihin • kuluttaminen, raha ja elintaso • Mitä on hyvä elämä? • ihminen ajattelevana olentona, filosofian perusteita • YK:n toiminta • maailman suurhenkilöitä
Hyväksytyt osaaminen	Osallistuminen opetukseen

14.4.8.1 HISTORIA

VUOSILUOKKA 5

TAVOITTEET

Oppilas tutustuu historiallisiin aikaperspektiveihin ja oppii korkeakulttuurien pääpiirteet ja Suomen historian muinaisajasta keskiajan loppuun.

Sisällöt	<ul style="list-style-type: none"> • Historialliset käsitteet ja ajan jaottelu • Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty • Metsästys- ja maanviljelykulttuurin murrosvaihe • Korkeakulttuurit: Egypti, antiikin Kreikka ja Rooman valtakunta • Eurooppa keskiajalla • Suomen esihistoria, viikinkiaika, keskiaika Suomessa
Hyväksytyt osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Tietää esihistorian ja keskiajan keskeisimmät peruskäsitteet ja keskeisimmän sisällön.

VUOSILUOKKA 6

TAVOITTEET

- Oppilas tutustuu uuteen aikaan ja oppii pääpiirteet Suomen historiasta uuden ajan alusta ruotsalaisen kauden loppuun.
- Oppilas havainnoi ja kuvailee kehityksen muutoksia maailman historian eri vaiheissa sekä huomioi niihin liittyviä syitä ja seurauksia.

Sisällöt	<ul style="list-style-type: none"> • Kaukaiset kulttuurit, Amerikan sivilisaatiot • Uuden ajan läpimurrot, löydöt ja keksinnöt • Ruotsin suurvallan nousu ja tuho • Suomi ruotsalaisella kaudella ja Loviisa sen osana • Ranskan vallankumous ja sen seuraukset, Yhdysvaltojen itsenäistyminen
Hyväksytyt osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Osaa antaa esimerkkejä tapahtumista, jotka johtivat uuden ajan läpimurtoon • Tuntee kaikkein keskeisimmät seikat Suomen historiasta Ruotsin vallan ajan loppuun

14.4.9.1 YHTEISKUNTAOPPI

VUOSILUOKKA 4

TAVOITTEET

- Oppilas oppii etsimään ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamissaan tilanteissa.
- Oppilaan saa perustaidot omaan taloudenhoitoon ja vastuullisen kuluttamisen perusasioihin.
- Oppilas oppii seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä / tapahtumia ja oppii näkemään asioiden välisiä yhteyksiä ja vetämään niistä johtopäätöksiä omaan
- Oppilas saa tietoa poliittisista päätöksentekoprosesseista joiden kautta Loviisaa

Sisältö	<p>Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oma lähiyhteisö • Perhe • Lähiyhteisön turvallisuus ja viihtyisyys • Oma rahankäyttö ja vastuullinen kuluttaminen <p>Demokraattinen yhteiskunta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lähiyhteisön erilaiset yhteisöt ja vähemmistöt • Demokraattiset perusperiaatteet • Ihmisoikeudet, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus <p>Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan yhteistyötä eri ryhmien jäsenenä • Yhteiset säännöt • Media <p>Taloudellinen toiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miten rahaa ansaitaan, käytetään ja säästetään • Kestävä kulutus
Hyväksyttävä osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Tietää keskeiset käsitteet ja keskeisimmän sisällön

VUOSILUOKKA 6

TAVOITTEET

- Oppilas kuuntelee muita ja rohkaistuu ilmaisemaan ja perustelemaan mielipiteitään
- Oppilas harjoittelee päätöksentekoa ja vaikuttamisessa tarvittavia taitoja kouluyhteisössä sekä muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa
- Oppilaan kiinnostus eri töitä, työelämää ja yrittäjyyttä sekä eri ammatteja kohtaan vahvistuu
- Oppilaan saa perustaidot omaan taloudenhoitoon ja vastuullisen kuluttamisen perusasioihin.

Sisältö	<ul style="list-style-type: none"> • Oikeudet ja velvollisuudet • Käsite demokratia, päätöksenteko Suomessa • Aktiivinen ja vastuullinen kansalaisuus • Järkevä ja kestävä kulutus • Yritykset ja yrittäjyys • Työelämä ja koulutus
Hyväksyttävä osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas ymmärtää demokraattisen yhteiskunnan oikeudet ja velvollisuudet • Oppilaalla on käsitys siitä, miten ympäröivä yhteiskunta toimii • Oppilas on tietoinen vastuustaan ja vaikutusmahdollisuuksistaan

14.4.10.1 MUSIIKKI

VUOSILUOKKA 3

TAVOITTEET

- osallistuminen musiikilliseen toimintaan laulaen, soittaen, liikkuen, kuunnellen ja keksien

Sisällöt	<ul style="list-style-type: none"> • äänenkäytön harjoittelua • ikäkauteen sopivaa lauluohjelmistoa, soittimiin tutustumista (esim. rytmi- ja laattasoittimet, nokkahuilu, kantele, ukulele) • musiikin eri elementteihin tutustumista • musiikin herättämien tunteiden ja tunnelmien kuvailua, esim. liikkuen, kuvallisesti tai puhuen
Hyväksytyt osaamiset	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osallistuu oppitunneille • Oppilas pystyy osoittamaan jossain määrin kriteerien edellyttämää osaamista

VUOSILUOKKA 4

TAVOITTEET

- Osallistuminen musiikilliseen toimintaan laulaen, soittaen, liikkuen, kuunnellen ja keksien

Sisällöt	<ul style="list-style-type: none"> • äänenkäytön harjoittelu • ikäkauteen sopivaa lauluohjelmistoa, • soittimiin tutustumista (esim. rytmi- ja laattasoittimet, nokkahuilu, kantele, ukulele) • musiikin eri elementteihin tutustumista • musiikin herättämien tunteiden ja tunnelmien kuvailua, esim. liikkuen, kuvallisesti tai puhuen.
Hyväksytyt osaamiset	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osallistuu oppitunneille • Oppilas pystyy osoittamaan jossain määrin kriteerien edellyttämää osaamista

VUOSILUOKKA 5

TAVOITTEET

- musiikillisen ilmaisun kehittäminen
- musiikin eri lajien ja tyylien tunteiden laajentaminen
- musiikin elementtien (rytmin, melodian) ymmärtäminen sekä luovan suhteen rakentaminen musiikkiin

Sisällöt	<ul style="list-style-type: none"> • ikäkauteen sopivaa lauluohjelmistoa • yhteissoittoa ja soittimiin tutustumista (esim. rytmi- ja lyömäsoittimet, nokkahuilu, ukulele, kantele, kitara) • monipuolista kuunteluohjelmistoa
-----------------	--

Hyväksytyt osaamiset	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osallistuu oppitunneille • Oppilas pystyy osoittamaan jossain määrin kriteerien edellyttämää osaamista
-----------------------------	---

VUOSILUOKKA 6

TAVOITTEET

- musiikillisen ilmaisun kehittäminen
- musiikin eri lajien ja tyylien tuntemuksen laajentaminen
- musiikin elementtien (rytmin, melodian,) ymmärtäminen sekä luovan suhteen rakentaminen musiikkiin

Sisällöt	<ul style="list-style-type: none"> • ikäkauteen sopivaa lauluohjelmistoa • yhteissoittoa ja soittimiin tutustumista (esim. rytmi- ja lyömäsoittimet, nokkahuilu, ukulele, kantele, kitara) • monipuolista kuunteluohjelmistoa
Hyväksytyt osaamiset	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osallistuu oppitunneille • Oppilas pystyy osoittamaan jossain määrin kriteerien edellyttämää osaamista

14.4.11.1 KUVATAIDE

VUOSILUOKKA 3

TAVOITTEET

T1 Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnointi moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

T2 rohkaistuminen keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä näkemystensä perustelemisen harjoittelu

T3 Havaintojen ja ajatusten ilmaiseminen kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

T4 Erilaisten materiaalien, tekniikoiden ja ilmaisun keinojen monipuolinen käyttäminen sekä kuvan tekemisen taitojen harjaannuttaminen

- Kuvia tehdään esimerkiksi piirtäen, maalaten, kuvaten, painaen, rakentaen tai muotoillen.
- Tutkitaan, miten väri, muoto, sommittelu, rajausta, kuvakulmat ja materiaali vaikuttavat kuvan välittämään viestiin.

T5 Tavoitteellinen kuvallisten taitojen kehittäminen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa

T7 Kuvien tarkastelu eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä todellisuuden ja fiktion suhteen pohtiminen

T8 Taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tarkastelu teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä kuviin vaikuttavien historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden pohtiminen

T9 Eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapojen kokeileminen omissa kuvissaan

<p>Sisältö</p>	<p>S1 Omat kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sisältönä oppilaiden tekemät kuvat ja kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti • Oppilaiden kuvakulttuurien tarkastelu suhteessa muihin kuvakulttuureihin • Omien kuvakulttuurien käyttäminen kuvallisen työskentelyn lähtökohtana • Omien kuvakulttuurien merkitys oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä • Omaa kuvakulttuuria ovat kunkin oppilaan tuottamat ja käyttämät kuvat, esim. itse maalatut ja piirretyt kuvat, omilla laitteilla otetut ja jaetut kuvat, sosiaalisen median kuvasto, sekä sarjakuvien, elokuvien, ja pelien kuvailmaisu <p>S2 Ympäristön kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sisällöt erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista, rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta • Sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä • Ympäristön kuvakulttuurit kuvallisen työskentelyn lähtökohtana • Oppilaiden laajenevan elinpiirin ja medioiden merkityksen käsittelyä tarkastelemalla oppilaiden kohtaamia mediakuvia • Työskentelyn lähtökohtana oma koti, esineympäristö, oma asuinalue ja luonto ympäristönä • Ympäristöhavaintojen yhdistäminen ympäristöopin sisältöihin <p>S3 Taiteen maailmat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettu kuvataide • Taiteelle ominaiset toimintatavat, taiteen eri lajit sekä eri taidekäsitteet • Työskentelyn lähtökohtana taideteokset • Kulttuuri-identiteetin vaikutus taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen • Taidekuvien tarkastelua • Innostuminen keskustelemaan taiteeseen liittyvistä havainnoistaan • Kuvalukutaidon harjoittelu
<p>Hyväksytty osaaminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Edistyminen tavoitteiden asettamisessa omalle toiminnalle • Edistyminen materiaalien kokeilemisessa ja tekniikoiden harjoittelussa • Edistyminen kuvataiteen ilmaisukeinojen käyttämisessä ja niistä keskustelemisessä • Edistyminen omista ja muiden kuvista keskustelemisessä

Hyväksytty osaaminen edellyttää, että oppilas pystyy osoittamaan jossain määrin kriteerien edellyttämää osaamista.

VUOSILUOKKA 4

TAVOITTEET

- T1 Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnointi moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen.
- Lähtökohdانا oppilaan oma kuvakulttuuri: itse maalatut ja piirretyt kuvat, omilla laitteilla otetut ja jaetut kuvat, oppilaan kohtaama mediakuvasto, sosiaalisen median kuvasto, sekä sarjakuvien, elokuvien, ja pelien kuvailmaisu. Työskentelyn lähtökohdانا oma koti, esineympäristö, oma asuinalue ja luonto ympäristönä. Ympäristöhavaintojen yhdistäminen ympäristöopin sisältöihin.
  - Omien ja toisten oppilaiden tekemien kuvien tarkastelu.
  - Monipuolisten havaintojen tekeminen ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä
  - Keskusteleminen taidehavainnoistaan
  - Kuvallukutaidon harjoittelu
- T2 Rohkaistuminen keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä näkemystensä perustelemisen harjoittelu
- Taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyvien havaintojen kuvaileminen ja ajatustensa perustelemisen sanallisesti
- T3 Omien havaintojen ja ajatusten kuvallinen ja muita tiedon tuottamisen tapoja hyödyntävä ilmaiseminen
- Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- T4 Kyky käyttää monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttaa kuvan tekemisen taitojaan
- Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan
  - Kuvia tehdään esimerkiksi piirtäen, maalaten, kuvaten, painaen, rakentaen tai muotoillen.
  - Tutkitaan, miten väri, muoto, sommittelu, rajausta, kuvakulmat ja materiaali vaikuttavat kuvan välittämään viestiin.
- T5 Tavoitteellinen kuvallisten taitojen kehittäminen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa
- Oppilas oppii kiinnittämään huomiota luovan prosessin eri vaiheisiin (luonnostelu, kehittäminen ja viimeistely) ja asettamaan itselleen tavoitteita.
  - Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuun yksin ja ryhmän jäsenenä
- T7 Kuvien tarkastelu eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä todellisuuden ja fiktion suhteen pohtiminen
- Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan
- T8 Taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tarkastelu teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä kuvaan vaikuttavien historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden pohtiminen
- Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa
  - Oppilas osallistuu oppilastyönäyttelyyn koululla tai muussa julkisessa tilassa. Harjoitellaan kuvallukutaitoa.
- T9 Eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisuuden tapojen kokeileminen omilla kuvilla
- Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisuuden tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia

Sisältö	<p>S1 Omat kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sisältönä oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti • Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastelu suhteessa muihin kuvakulttuureihin • Omien kuvakulttuurien käyttäminen kuvallisen työskentelyn lähtökohdانا • Omien kuvakulttuurien merkityksen käsittelyä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä. <p>S2 Ympäristön kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opetuksen sisällöt erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista • Sisältöjä rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. • Sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä • Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohdانا • Käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa <p>S3 Taiteen maailmat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sisältöjä eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. • Perehdytään taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta • Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohdانا • Käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen • Katsotaan taidekuvia ja tehdään niistä havaintoja • Innostetaan oppilasta keskustelemaan havainnoistaan • Harjoitellaan kuvallukutaitoa
Hyväksytty osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Edistyminen tavoitteiden asettamisessa omalle toiminnalle

	<ul style="list-style-type: none"> • Edistyminen materiaalien kokeilemisessa ja tekniikoiden harjoittelussa • Edistyminen kuvataiteen ilmaisukeinojen käyttämisessä ja niistä keskustelemisessä • Edistyminen omista ja muiden kuvista keskustelemisessä <p>Hyväksytty osaaminen edellyttää, että oppilas pystyy osoittamaan jossain määrin kriteerien edellyttämää osaamista.</p>
--	---

VUOSILUOKKA 5

TAVOITTEET

T1 Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin moniaistinen ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntävä havainnointi

- Omien ja toisten oppilaiden tekemien kuvien tarkastelu ja havaintojen tekeminen niistä

T2 Rohkaistuminen keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

T3 Havaintojen ja ajatusten ilmaiseminen kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

T4 Erilaisten materiaalien, tekniikoiden ja ilmaisun keinojen monipuolinen käyttäminen sekä kuvan tekemisen taitojen harjaantuminen

- Kuvia tehdään esimerkiksi piirtäen, maalaten, kuvaten, painaen, rakentaen tai muotoillen
- Tutkitaan, miten väri, muoto, sommittelu, rajaus, kuvakulmat ja materiaali vaikuttavat kuvan välittämään viestiin

T5 Kuvallisten taitojen tavoitteellinen kehittäminen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa

T6 Erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin tutustuminen ja kuvallisten vaikuttamisen keinojen käyttäminen omissa kuvissa

T7 Kuvien tarkastelu eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä todellisuuden ja fiktion suhteen pohtiminen

T8 Taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tarkasteleminen teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä historiallisten ja kulttuuristen kuviin vaikuttavien tekijöiden pohtiminen

- Oppilastyönäyttelyyn osallistuminen koululla tai muussa julkisessa tilassa

T9 Eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapojen kokeileminen omissa kuvissaan

T10 Taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista keskusteleminen

T11 Kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen huomioiminen kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessa

Sisältö	<p>S1 Omat kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sisältönä oppilaiden tekemät kuvat ja kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti • Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastelu suhteessa muihin kuvakulttuureihin • Omat kuvakulttuurit kuvallisen työskentelyn lähtökohtana • Omien kuvakulttuurien merkitys oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä • Omaa kuvakulttuuria ovat kunkin oppilaan tuottamat ja käyttämät kuvat, esim. itse maalatut ja piirretyt kuvat, omilla laitteilla otetut ja jaetut kuvat, sosiaalisen median kuvasto, sekä sarjakuvien, elokuvien ja pelien kuvailmaisuus. <p>S2 Ympäristön kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sisällöt erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista, rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta • Sisältöjä myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä • Ympäristön kuvakulttuurit kuvallisen työskentelyn lähtökohtana • Oppilaiden laajenevan elinpiirin ja medioiden merkityksen käsittelyä yhteiskunnassa, tarkastelemalla oppilaiden kohtaamia mediakuvia • Työskentelyn lähtökohtana esineympäristö, luonto ympäristönä, oma asuinalue, lähirakennukset sekä Loviisan merkittävät rakennukset • Tutustuminen erilaisiin mediakuviin ja kriittisten havainnoimisen harjoittelu <p>S3 Taiteen maailmat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettu kuvataide • Taiteelle ominaiset toimintatavat, taiteen eri lajit sekä taidekäsitykset • Kuvallisen työskentelyn lähtökohtana taideteokset • Kulttuuri-identiteetin vaikutus taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen • Havaintojen tekeminen taidekuvista • Integrointi historia-oppiaineeseen: tutustutaan esim. esihistorialliseen taiteeseen, sekä antiikin ja keskiajan taiteeseen tarkastelemalla ja ottamalla niitä oman työskentelyn pohjaksi • paikallisissa taidenäyttelyissä käyminen
----------------	---

Hyväksytty osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Edistyminen tavoitteiden asettamisessa omalle toiminnalle • Edistyminen materiaalien kokeilemisessa ja tekniikoiden harjoittelussa • Edistyminen kuvataiteen ilmaisukeinojen käyttämisessä ja niistä keskustelemissä • Edistyminen omista ja muiden kuvista keskustelemissä <p>Hyväksytty osaaminen edellyttää, että oppilas pystyy osoittamaan jossain määrin kriteerien edellyttämää osaamista.</p>
-----------------------------	--

VUOSILUOKKA 6

TAVOITTEET

- T1 Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnointi moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen
- Omien ja toisten oppilaiden tekemien kuvien tarkastelu ja havaintojen tekeminen näistä
- T2 rohkaistuminen keskustelemaan havainnoista ja ajatuksista sekä omien näkemysten perusteleva
- T3 Innostuminen ilmaisemaan havainnoita ja ajatuksia kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- T4 Eri materiaalien, tekniikoiden ja ilmaisun keinojen monipuolinen käyttäminen sekä kuvan tekemisen taitojen harjaannuttaminen
- Kuvia tehdään esimerkiksi piirtäen, maalaten, kuvaten, painaen, rakentaen tai muotoillen
  - Tutkitaan, miten väri, muoto, sommittelu, rajaus, kuvakulmat ja materiaali vaikuttavat kuvan välittämään viestiin
- T5 Tavoitteellinen kuvallisten taitojen kehittäminen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa
- Opetellaan kiinnittämään huomiota luovan prosessin eri vaiheisiin (luonnostelu, kehittäminen ja viimeistely) ja asettamaan itselleen tavoitteita
- T6 Erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin tutustuminen ja kuvallisen vaikuttamisen keinojen käyttäminen omassa kuvissaan
- T7 Kuvien tarkastelu eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä todellisuuden ja fiktion suhteen pohtiminen
- T8 Taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tarkastelu teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutus kuviin
- Oppilas osallistuu oppilastyönäyttelyyn koululla tai muussa julkisessa tilassa
  - Oppilas käy mahdollisuuksien mukaan taidenäyttelyssä ja harjoittelee kuvan tulkintaa
- T9 Eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapojen kokeileminen omassa kuvissaan
- T10 Keskusteleminen taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista
- T11 Kulttuurisen moninaisuuden ja kestävä kehityksen huomioiminen kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan

Sisältö	<p>S1 Omat kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaiden tekemiä kuvat ja kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti • Oppilaiden kuvakulttuurien tarkastelu suhteessa muihin kuvakulttuureihin • Omien kuvakulttuurien käyttäminen kuvallisen työskentelyn lähtökohdaksi • Omien kuvakulttuurien merkitys oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä • Oma kuvakulttuuria ovat kunkin oppilaan tuottamat ja käyttämät kuvat, esim. itse maalatut ja piirretyt kuvat, omilla laitteilla otetut ja jaetut kuvat, sosiaalisen median kuvasto, sekä sarjakuvien, elokuvien, ja pelien kuvailmaisuu <p>S2 Ympäristön kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sisällöt erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista, rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta • Sisältöjä myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä • Ympäristön kuvakulttuurit kuvallisen työskentelyn lähtökohdaksi • Oppilaiden laajenevan elinpiirin ja medioiden yhteiskunnallisen merkityksen käsittely • Työskentelyn lähtökohdiksi esineympäristö, luonto ympäristönä, oma asuinalue, lähirakennukset sekä Loviisan merkittävät rakennukset • Erilaisiin mediakuviin tutustuminen ja kriittisten havaintojen tekemisen harjoittelu <p>S3 Taiteen maailmat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eri aikakausien, eri ympäristöjen ja eri kulttuurien kuvataide • Taiteelle ominaiset toimintatavat, taiteen eri lajit sekä eri taidekäsitykset • Taideteokset kuvallisen työskentelyn lähtökohdaksi • Kulttuuri-identiteetin vaikutus taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen • Taidekuvien tarkastelu ja havaintojen tekeminen niistä • Integrointi historian oppiaineeseen tutustumalla esim. esihistorialliseen taiteeseen, sekä antiikin ja keskiajan taiteeseen ja käyttämällä näitä taiteellisen työskentelyn lähtökohdaksi • Paikallisessa taidenäyttelyssä käyminen
----------------	---

Hyväksytty osaaminen

- Edistyminen tavoitteiden asettamisessa omalle toiminnalle
- Edistyminen materiaalien kokeilemisessa ja tekniikoiden harjoittelussa
- Edistyminen kuvataiteen ilmaisukeinojen käyttämisessä ja niistä keskustelemissa
- Edistyminen omista ja muiden kuvista keskustelemissa

Hyväksytty osaaminen edellyttää, että oppilas pystyy osoittamaan jossain määrin kriteerien edellyttämää osaamista.

14.4.12.1 KÄSITYÖ

VUOSILUOKKA 3

TAVOITTEET

Loviisassa oppilaat tutustuvat vuosiluokkien 3-6 aikana sekä tekstiili- että teknisiin töihin

- Käsityön ohjattu suunnitteleminen, työohjeiden soveltaminen omaan työhön sekä työpiirustusten lukeminen
- Työskentely itse tehdyn suunnitelman ohjaamana
- Erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisten tuotteiden ja teosten valmistaminen
- Käsityöhön liittyvien käsitteiden oppiminen
- Tutustuminen erilaisiin käsityömateriaaleihin ja niiden säästeliäs käyttö
- Erilaisten käsityötekniikoiden sekä työvälineiden ja koneiden käytön opetteleminen turvallisesti
- Työvälineistä ja -ympäristöstä huolehtiminen
- Oman ja muiden töiden arviointi ja arvostaminen
- Harjoitellaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia
- Opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologioita sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa
- Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Sisällöt	<p>3. luokan aihepiirinä on Suomi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helpohkon kaavan piirtäminen ja käyttö sekä kankaan leikkaaminen. • Ompelukoneen käyttö ja ompelu <ul style="list-style-type: none"> ○ koneen osat, langoitus ○ suora- ja siksak –ommel, huolittelu, päärme, yhdysauma ○ Neulaaminen, käsinompelu, napin ompelu • Silittäminen • Erikoistekniikoita soveltuvin osin esim. huovutus, kirjonta, konekirjonta, alike- ja päällikeompelu • Materiaalina puu <ul style="list-style-type: none"> ○ -tutustuminen puuhun materiaalina ○ -mittaaminen, merkitseminen, sahaaminen, poraaminen, hiominen, naulaaminen, liimaaminen, pintakäsittely ○ -viivain, rullamitta, suorakulmio, mittapiirustus, käsisaaha, käsipora • Materiaalina metalli <ul style="list-style-type: none"> ○ ohuen levyn leikkaaminen ja lävistäminen ○ pehmeän langan taivuttaminen ja muotoilu • Elektroniikassa yksinkertaisiin laitteisiin tutustuminen esim. lamput, summerit, kytkimet
Hyväksytty osaaminen	<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> • osallistuu opetukseen • pyrkii toteuttamaan kokonaisen käsityöprosessin ja pyrkii harjoittelemaan dokumentointia prosessin eri vaiheissa • pyrkii saamaan valmiiksi suunnitelmaan perustuvan tuotteen tai teoksen • tutustuu, yhdistää ja käyttää erilaisia materiaaleja ja valmistustekniikoita käsityötä tehdessään

	<ul style="list-style-type: none"> • pyrkii ottamaan vastuuta omasta työstään ja työympäristöstään sekä harjoittelee työskentelemään tavoitteellisesti • opettelee käyttämään käsityössä käytettäviä työvälineitä, koneita ja laitteita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti • tuntee käsityössä käytettävää käsitteistöä • osaa ainakin osittain ohjatusti käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa dokumentoinnissa • harjoittelee käsityöprosessin arviointia ja vertaisarviointia.
--	--

VUOSILUOKKA 4

TAVOITTEET

Loviisassa oppilaat tutustuvat vuosiluokkien 3-6 aikana sekä tekstiili- että teknisiin töihin

- Käsityön itsenäinen suunnittelu myös tietotekniikan avulla
- Työohjeiden ja -piirustusten lukeminen
- Kykeneminen pitkäjänteiseen ja omatoimiseen työskentelyyn turvallisesti ja vastuuntuntoisesti
- Työskentely sekä itsenäisesti että ryhmässä työympäristöstään huolehtien
- Käsityöhön liittyvien käsitteiden oppiminen ja niiden käyttäminen työskentelyssä
- Tutustuminen uusiin materiaaleihin, käsityötekniikoihin sekä suomalaiseen käsityöperinteeseen
- Tieto- ja viestintäteknologian käytön harjoittelu käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa
- Oman ja muiden töiden arvostaminen
- Loviisassa oppilaat tutustuvat vuosiluokkien 3-6 aikana sekä tekstiili- että teknisiin töihin.

Sisällöt	<p>4.luokan aihepiirinä on Pohjoismaat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ompelukoneen käyttö ja ompelu: <ul style="list-style-type: none"> ○ koneen osat, langoitus ○ suora- ja siksak –ommel, huolittelu, pääme, yhdysauma ○ Yksinkertaisen kaavan piirtäminen, mittaaminen, saumanvarat • Neulominen tai virkkaus <ul style="list-style-type: none"> ○ työotteet, kahdella puikolla neulominen, silmukoiden luominen, oikea silmukka, edestakaisneule, päättely ja viimeistely, ketjusilmukka, kiinteä silmukka, tasovirkkaus, ainestietoa, lankavyöte, perustietoa villasta • Kirjonta <ul style="list-style-type: none"> ○ käsinkirjonta ja/tai konekirjonta ○ erikoistekniikoita soveltuvin osin • Materiaalina puu <ul style="list-style-type: none"> ○ sahaus, höyläys, talttaus ○ maalaaminen ja lakkaaminen vesiohenteisin materiaalein ○ perusliitos ○ puun ominaisuudet • Materiaalina metalli <ul style="list-style-type: none"> ○ metallien ominaisuuksiin tutustuminen ○ työturvallisuusmääräykset huomioiden sahaaminen, leikkaaminen ja mahdollisesti poraaminen • Materiaalina muovi <ul style="list-style-type: none"> ○ muovin ominaisuuksiin tutustuminen ○ työturvallisuusmääräykset huomioiden sahaaminen, hiominen ja mahdollisesti oppilaskohtaisesti harkiten poraaminen • Elektroniikka <ul style="list-style-type: none"> ○ virtapiirin ja juottamisen periaate ○ kytkentöjen rakentaminen havainnoiden avointa ja suljettua virtapiiriä
Hyväksytty osaaminen	<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> • osallistuu opetukseen • pyrkii toteuttamaan kokonaisen käsityöprosessin ja pyrkii tekemään dokumentointia prosessin eri vaiheissa

	<ul style="list-style-type: none"> • pyrkii saamaan valmiiksi suunnitelmaan perustuvan käsityön • kokeilee erilaisia materiaaleja ja valmistustekniikoita käsityötä tehdessään • pyrkii ottamaan vastuuta omasta työstään ja työskennellä tavoitteellisesti • osaa pääosin käyttää käsityössä käytettäviä työvälineitä, koneita ja laitteita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti • tuntee käsityössä käytettävää käsitteistöä • osaa ainakin osittain ohjatusti käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa dokumentoinnissa • osaa käsityöprosessin arviointia ja vertaisarviointia • osaa ilmaista kulutus ja tuotantotapojen vaikutusta tuotteen elinkaareen
--	--

VUOSILUOKKA 5

TAVOITTEET

Loviisassa oppilaat tutustuvat vuosiluokkien 3-6 aikana sekä tekstiili- että teknisiin töihin

- Vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön
- Kokonaisen käsityöprosessin ideointi, suunnittelu, kokeilu, soveltaminen, tekeminen, dokumentointi ja arviointi luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin tieto- ja viestintäteknologiaa hyväksi käyttäen
- Työohjeiden käyttämisen harjoittelua
- Suomalaisen käsityöperinteen huomioiminen käsityöprosessissa
- Käsityöhön liittyvän käsitteistön oppiminen, erilaisiin materiaaleihin tutustuminen ja niiden työstäminen käsityövälinein turvallisesti, pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti
- Itsenäistä työskentelyä aiemmin opitun avulla.

Sisällöt	<ul style="list-style-type: none"> • Käsityön ideoinnissa hyödynnetään moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä ympäröivästä maailmasta ja sen esineistöstä. Ideointi- ja suunnitteluvaiheessa yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Aluksi laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. • Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. • Tutkitaan käsityövälineiden ja –koneiden toimintaa ja käytetään niitä soveltaen työskentelyvaiheessa. • Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana. • Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti. • Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. • Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. • Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta. <p>1. TEKSTIILITYÖ</p> <p>Ompelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa ompelukoneen perustoiminnot • Oppilas harjoittelee käyttämään ompelukoneen ohjekirjaa • kaavojen käyttö: mittojen otto, leikkuusuunnitelma (taloudellisuus), kaavamerkit <p>Neulonta ja/tai virkkaus</p> <ul style="list-style-type: none"> • perussilmukoiden opettelua • neulominen neljällä puikolla • kiinteä virkkaussilmukka <p>Kirjonta</p> <ul style="list-style-type: none"> • käsin- ja/tai konekirjontaa <p>Ainestieto</p> <ul style="list-style-type: none"> • perustiedot puuvillasta <p>2. TEKNINEN TYÖ</p> <ul style="list-style-type: none"> - teknisen piirustuksen alkeita - erilaisten materiaalien monipuolinen käyttö - arkisten laitteiden toimintaperiaatteita
-----------------	---

	<p>- vapaa-ajan välineiden huolto</p> <p>Puutekniikka</p> <ul style="list-style-type: none"> • saranointi ja hionta • tavallisimpien puulajien ja puusta valmistettujen levyjen tuntemus ja käyttökohteet • syvennetään tietoja puun lujuusominaisuuksista ja sovelletaan niitä erilaisiin puuliitoksiin • erilaisten sahojen sekä puukon ja taltan käyttö <p>Metallitekniikka</p> <ul style="list-style-type: none"> • muotoilu kylmänä, hionta ja pintakäsittelyvaihtoehdot • metallien valmistus ja käyttö ennen ja nyt • metallien kierrätys <p>Muovitekniikka</p> <ul style="list-style-type: none"> • muovin sahaus, liimaus ja hionta <p>Elektroniikka</p> <ul style="list-style-type: none"> • virtapiirien ja sähkömekaanisten laitteiden rakentelua rakentelutarjojen avulla <p>Teknologia</p> <ul style="list-style-type: none"> • harrastusvälineiden huoltoa, arkisten laitteiden toimintaperiaatteisiin tutustumista
Hyväksytyt osaaminen	<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> • osallistuu opetukseen • pyrkii toteuttamaan kokonaisen käsityöprosessin ja pyrkii tekemään dokumentointia prosessin eri vaiheissa • pyrkii saamaan valmiiksi suunnitelmaan perustuvan käsityön • kokeilee erilaisia materiaaleja ja valmistustekniikoita käsityötä tehdessään • pyrkii ottamaan vastuuta omasta työstään ja työskennellä tavoitteellisesti • osaa pääosin käyttää käsityössä käytettäviä työvälineitä, koneita ja laitteita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti • osaa ainakin osittain käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa dokumentoinnissa • osaa käsityöprosessin arviointia ja vertaisarviointia • ymmärtää kulutus- ja tuotantotapojen vaikutusta tuotteen elinkaareen

VUOSILUOKKA 6

TAVOITTEET

Loviisassa oppilaat tutustuvat vuosiluokkien 3-6 aikana sekä tekstiili- että teknisiin töihin

- Vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön
- Kokonaisen käsityöprosessin ideointi, suunnittelu, kokeilu, soveltaminen, tekeminen, dokumentointi ja arviointi luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin tieto- ja viestintäteknologiaa hyväksi käyttäen
- Suomalaisen käsityöperinteen huomioiminen käsityöprosessissa
- Käsityöhön liittyvän käsitteistön oppiminen, erilaisiin materiaaleihin tutustuminen ja niiden työstäminen käsityövälinein pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti
- Itsenäistä työskentelyä aiemmin opitun avulla.

Sisällöt	<ul style="list-style-type: none"> • Käsityön ideoinnissa hyödynnetään moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä ympäröivästä maailmasta ja sen esineistöstä. Ideointi- ja suunnitteluvaiheessa yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyynejä ja muotoja. Aluksi laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. • Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. • Tutkitaan käsityövälineiden ja –koneiden toimintaa ja käytetään niitä soveltaen työskentelyvaiheessa. • Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana. • Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti. • Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. • Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.
-----------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta. <p>1. <u>TEKSTIILITYÖ</u></p> <p>Ompelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • mittojen otto, oman kaavakoon valinta mittataulukosta • vetoketjun ompelu • vinoreunakkeen ja/tai vinokaitalepäärmeeen ompelu <p>Neulonta ja/tai virkkaus</p> <ul style="list-style-type: none"> • neulominen neljällä puikolla • neulepintoja oikeilla ja nurjilla silmukoilla • suljettu neule • neuletiheyden laskeminen mallitilkusta • silmukkamäärän laskeminen • neulemerkit ja lyhenteet <p>Kudonta</p> <ul style="list-style-type: none"> • kankaan rakenne (kude-loimi) <p>Ainestieto</p> <ul style="list-style-type: none"> • jako luonnon- ja tekokuituihin <p>Erikoistekniikoita soveltuvin osin</p> <p>2. <u>TEKNINEN TYÖ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - teknisen piirustuksen alkeita - erilaisten materiaalien monipuolinen käyttö - arkisten laitteiden toimintaperiaatteita - vapaa-ajan välineiden huolto <p>Puutekniikka</p> <ul style="list-style-type: none"> • saranointi ja hionta • tavallisimpien puulajien ja puusta valmistettujen levyjen tuntemus ja käyttökohteet • syvennetään tietoja puun lujuusominaisuuksista • erilaisten liitoksien soveltuvuus eri kohteisiin • erilaisten sahojen sekä puukon ja taltan käyttö • opettajan oppilaskohtaiseen harkintaan perustuen hiomiseen, poraamiseen ja sorvaamiseen tarvittavien työstökoneiden käyttö ja työturvallisuusmääräykset huomioiden <p>Metallitekniikka</p> <ul style="list-style-type: none"> • muotoilu kylmänä, hionta ja pintakäsittelyvaihtoehdot • metallien valmistus ja käyttö ennen ja nyt • metallien kierrätys <p>Muovitekniikka</p> <ul style="list-style-type: none"> • muovin sahaus, liimaus ja hionta <p>Elektroniikka</p> <ul style="list-style-type: none"> • virtapiirien ja sähkömekaanisten laitteiden rakentelua rakentelutarjojen avulla <p>Teknologia</p> <ul style="list-style-type: none"> • harrastusvälineiden huoltoa, arkisten laitteiden toimintaperiaatteisiin tutustumista
Hyväksytyt osaaminen	<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> • osallistuu opetukseen • pyrkii toteuttamaan kokonaisen käsityöprosessin ja pyrkii tekemään dokumentointia prosessin eri vaiheissa • pyrkii saamaan valmiiksi suunnitelmaan perustuvan käsityön • pyrkii ottamaan vastuuta omasta työstään ja toimii pääosin tavoitteellisesti • kokeilee erilaisia materiaaleja ja valmistustekniikoita käsityötä tehdessään • oppii etsimään ratkaisuja ongelmiin itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa • tutustuu johonkin suomalaiseen perinnetekstiiliin • osaa pääosin käyttää käsityössä käytettäviä työvälineitä, koneita ja laitteita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti • oppii työvälineiden huoltoa ja kunnossapitoa • osaa ainakin osittain käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa dokumentoinnissa • osaa käsityöprosessin arviointia ja vertaisarviointia • ymmärtää kulutus- ja tuotantotapojen vaikutusta tuotteen elinkaareen

14.4.13.1 LIIKUNTA

VUOSILUOKKA 3

TAVOITTEET

Oppilaalle annetaan sellaisia tietoja, joita edellytetään liikunnan ja urheilun harrastamisessa.

Sisältö	<ul style="list-style-type: none"> • perus- ja välinevoimistelu, esim. köydet, renkaat, puolapuut, pukki ja hyppyarkku • yleisurheilu ja kestävyysharjoittelu • jalkapallo • nelimaali • koripallo • salibandy • luistelu ja jääpelit • hiihdon luistelytyyli • suunnistuksen perusteet • uinti • helpot tanssit • venytys
Hyväksytty osaaminen	Oppilas osallistuu opetukseen ja hänellä on perustaidot yhdessä liikunnan osa-alueista.

VUOSILUOKKA 4

TAVOITTEET

Oppilasta kannustetaan liikkumaan ja oppilas saa kokeilla eri liikuntatehtäviä. Oppilas harjoittelee parhaan kykynsä mukaan, harjoittelee sensomotorisia taitojaan, vahvistaa ja soveltaa tasapaino- ja liikuntakykyään, käsittelee välineitä, arvioi, ylläpitää ja kehittää fyysisiä ominaisuuksiaan, oppii liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä, toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla, ottaa muut huomioon liikuntatilanteissa, ottaa vastuuta yhteisistä aktiviteeteista ja omista toimistaan sekä työskentelee itsenäisesti ja saa myönteisiä kokemuksia osana yhteisöä.

Sisältö	<ul style="list-style-type: none"> • perus- ja välinevoimistelu, esim. köydet, renkaat, puolapuut, pukki ja hyppyarkku • yleisurheilu ja kestävyysharjoittelu • jalkapallo • nelimaali • koripallo • salibandy • luistelu ja jääpelit • murtomaahiihto • suunnistuksen perusteet • uinti • helpot tanssit • venytys • Harjoitteita ennen tulevaa Move!-testiä
Hyväksytty osaaminen	Oppilas osallistuu opetukseen ja hän omaa perustaidot jossain liikunnan osa-alueista.

VUOSILUOKKA 5

TAVOITTEET

Oppilasta kannustetaan liikkumaan ja oppilas saa kokeilla eri liikuntatehtäviä. Oppilas harjoittelee parhaan kykynsä mukaan, harjoittelee sensomotorisia taitojaan, vahvistaa ja soveltaa tasapaino- ja liikuntakykyään, käsittelee välineitä, arvioi, ylläpitää ja kehittää fyysisiä ominaisuuksiaan, oppii liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä, toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla, ottaa muut huomioon liikuntatilanteissa, ottaa vastuuta yhteisistä aktiviteeteistä ja omista toimistaan, työskentelee itsenäisesti ja saa myönteisiä kokemuksia osana yhteisöä.

Sisältö	<ul style="list-style-type: none"> • perus- ja välinevoimistelu, esim. hyppymatto, nojapuut, pukki ja hyppyarkku • yleisurheilu ja kestävyysharjoittelu • jalkapallo • pesäpallo • lentopallo • käsipallo • koripallo • salibandy • luistelu ja jääkiekko • murtomaahiihto • suunnistus ja kompassiharjoituksia • uinti ja hengenpelastus • seurataanssit • lihashuolto • fyysinen toimintakyky mitataan Move!-illa • kuntopiiri • mailalajit
Hyväksytty osaaminen	Oppilas osallistuu opetukseen, pukeutuu tarkoituksenmukaisesti ja hän omaa perustaidot joissain liikunnan osa-alueista.

VUOSILUOKKA 6

TAVOITTEET

Oppilasta kannustetaan liikkumaan ja oppilas saa kokeilla eri liikuntatehtäviä. Oppilas harjoittelee parhaan kykynsä mukaan, harjoittelee sensomotorisia taitojaan, vahvistaa ja soveltaa tasapaino- ja liikuntakykyään, käsittelee välineitä, arvioi, ylläpitää ja kehittää fyysisiä ominaisuuksiaan, oppilaalla on perustason uimataito ja hengenpelastustietoa, oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla, ottaa muut huomioon liikuntatilanteissa, oppii turvallista liikennekäyttäytymistä, ottaa vastuuta yhteisistä aktiviteeteistä ja omista toimistaan sekä ponnistelee pitkäjänteisesti itseksensä ja yhdessä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Sisältö	<ul style="list-style-type: none"> • perus- ja välinevoimistelu, esim. hyppymatto, nojapuut, pukki ja hyppyarkku • yleisurheilu ja kestävyysharjoittelu • jalkapallo • pesäpallo • lentopallo • käsipallo • koripallo • salibandy • luistelu ja jääkiekko • murtomaahiihto • suunnistus ja kompassiharjoituksia • uinti ja hengenpelastus • kansan- ja seurataanssit
----------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • lihashuolto • kuntopiiri • mailalajit • moderni tanssi
Hyväksytty osaaminen	Oppilas osallistuu opetukseen, pukeutuu tarkoituksenmukaisesti ja hoitaa henkilökohtaisen hygieniansa, omaa perustaidot joissain liikunnan osa-alueista ja osaa suunnistaa kartan avulla.